HAFTALIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ 15 AĞUSTOS 1996 PERŞEMBE SAYI:15 FİYATI: 60.000.TL. (kdv dahil)

ÖKÜZ

aman tanrım, göremiyorum.. göremiyorum.. kör oldum

"BİR KURBAĞAYI PİŞİRMEK İÇİN KAYNAR SUYUN İÇİNE CANLI CANLI ATARSAN, BUNU İMKANI YOK BAŞARAMAZSIN. HAYVAN KENDİ REFLEKSLERİ VE ACISI SAYESİNDE ANINDA TAVANA KADAR ATLAR. HALBUKİ HAYVANI NORMAL BİR SU KABININ İÇİNE KOYARAK VE ISIYI AZAR AZAR ARTTIRARAK KAYNATIRSAN, GIK DİYEMEDEN ÖLÜMÜNE KADAR GİDER."

(Dr. Selçuk Erez, bir öğle yemeği sırasında ressam Bedri Baykam'a Türkiye ve Refah-Yol pratiğini böyle bir örneklemeyle anlatmıştır.)

YAVAŞ YAVAŞ PİŞİYORUZ!

Akşamsefası

ORHAN PAMUK

Gece Sivrisinek

Yataktan fırladım, kalktım. Nerede lamba? Buldum. Yabancı bir oda daha yabancı bir gece. Ben ne yapıyorum burada? Nerede sivrisinek?

Gece sivrisinek acımasız ve kararlı.

Dediler ki: "Sivrisineğe dikkat et" dediler. "Aman kapını açık bırakma. Bak o aleti fişe takacaksın, üzerine o mavi tabletlerden bir tane koyacaksın. O zaman sivrisinek kaçıyor rahatsız etmiyor" dediler.

Kapıyı açık bırakmadım, aleti fişe taktım, tableti koydum, ama sivrisinekten kurtulamadım. Kurtuldum sanmıştım, kafamı yastığa gömmüş, belki biraz da uyuklamıştım ki kendimi gecenin ortasında sivrisineğin uçuşu altında çaresiz ve yapayalnız buldum.

Vızıltısını duydum. Hayır bu o değil dedim. Oymuş. Üzerime konduğunu duydum. Ne kötü!

Şimdi sivrisinek kanımı emiyor. Şimdi mi? Kıpırdadım. Vızıltısını duydum. Sustu. Nereye kondu? Üzerimde mi, gitti mi? Gitmiştir belki dedim kendime, uyu, başka şey düşün, uyu. Başka şey düşünüyorum, sivrisineğe aldırış etmiyorum: Yarın sabah kalktığım zaman ben, çocukluğumun bahçelerinde ve vapur iskelesinin oradan geçen hangi vapura binseydim ben zaten şimdi gemiyi bakın kaptan nasıl gidiyorum uykunun karanlığına doğru gemim benim, mışıl mışıl.

Sivrisinek! Gene duydum onu! Nasıl da sokuluyor! Aldırma, diyecektim. Sivrisinek bana mı kondu? Kanımı emiyor, ne oluyor. Kıpırdadım. Kulağımın, kulağımın dibinde, kulağıma kondu.

Yataktan fırladım, kalktım. Nerede lamba? Buldum. Yabancı bir oda daha yabancı bir gece. Ben ne yapıyorum burada? Nerede sivrisinek?

Baktım o mavi alet ısınmış çalışıyor. Ama sivrisinek aldırış etmiyor.

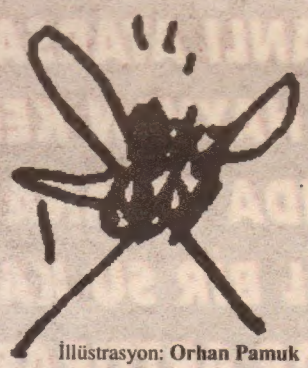

İllüstrasyon: **Orhan Pamuk**

Sivrisinek değil, sivrisineklermiş. Bir tane başucumda. Perdenin tülleri içinde bir tane. Bir tane daha yukarıda, duvarda... Birden kendimi kaybettim.

Çıplak avucumla duvarlara, perdelere, dolabın kenarına ne kadar vurdum bilmiyorum. Elim ve duvar kan izleri içinde. Bu sineğin, sivrisineklerin emdiği benim kanım. Ölün o zaman sizler, ölün bakalım...

Alet niye etkisiz? Yeter artık, hepsi öldüler. Lambayı söndürdüm ve yattım. Kendime ve gücüme güvenirim; uyumuşum.

Ne kadar uyumuşum bilmiyorum. Sanki bilmediğim bir gemide, bilmediğim bir denizde, hiç bilmediğim bir gecede uyandım. Nereye gidiyormuşuz, bilmiyorum.

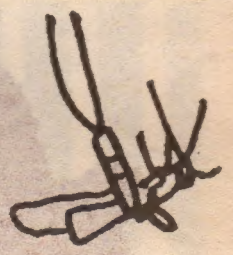

Bildiğim tek şey, tanıdık tek ses: Sivrisinek.

Ne kadar da umutsuzdur bazan hayat, ne kadar acımasız.

Ama belki o değildir o belki. Belki beni ısırmaz artık belki. Isırsa bile bir şey olmaz artık belki. Kafamı omuzlarımın iyice arasına alırsam ve ellerimle, bak sivrisinek bak nasıl koruyorum kendimi görsen bir şey yapmazsın sen belki...

Bilmiyorum. Bekliyorum. Bazen en iyisi unutmak, diyorum.

.....Musa Kart

CAN YÜCEL

Eşber'e

Gökyüzünün aslanağzı aseton kokuyor.
Dünya kadar koğuşun dip ucundaki buluttan ranzada
Aç açına kurulmuş onbeşlik bir zekeriya sofrası
Buğday, kuşüzümü, fasulye, safran, tarçın, özetle aşure
Bir rüyayı bozuyorlar niyetsiz bir oruç niyetinde
Neden çıkmış bu köprü? Soru arkada mutlu bir çift
Önde bir çığlık:İNSANLIK ONURU İŞKENCEYİ YENECEK
Alman ressam NUNGH bile böyle bağırmamıştır.
Köşede santuna dalmış Eşber
Onbeş yıl sonra göreceği aydınlığı anlatıyor.
Etrafına toplanmış fareler
Sinop cezaevinde dip kapakta bile
Koşturacak bin hava vardır.

Kuzguncuk /'96

Akşamsefası

can sıkıntısı

"marcinal ol, uçta dolaş, bütün kadınlarla yat, alkolik ol, kendini as, kendini bize kurban et..."

hayat bazen tatlıdır sevenler kanatlıdır

her şey şaka yollu, masum bir iddia'yla başladı.. *IQ*ümü ölçtürdüm, *albırt aynştayn*'dan iki kalem yüksek çıktı.. kendimden bunu hiç ummazdım, canım fena sıkıldı

sonra vaktiyle, *cim morrison* da *IQ*üsünü ölçtürmüş, onun da *IQ*sü, *albırt aynştayn*'dan iki barem yüksek çıkmış, bu bilgiye malik oldum, canım daha da fena sıkıldı

bir kavşakta dondum, kaldım.. önümde kız gibi iki yol belirdi.. aklımı ve hayatımı ya *albırt aynştayn* gibi, ya da *cim morrison* gibi çar çur edecektim.. ikisi de hoş seçenek değildi aslında, ikisine de ben gelemezdim.. sonra, aklıma, o hep bütün gün yangelip yatan adam'ın meşhur fıkrası geldi.. hani adam bütün gün yangelip yatıyormuş da, hani aklıevvel hıyarın biri gelmiş, *"çalışsana, zengin olursun"* demiş de, hani o hep bütün gün yangelip yatan adam da *"çalışınca, zengin olunca ne olacak"* diye sormuş da, hani o aklıevvel hıyarın biri de, *"daha huzurlu yangelip yatar-*

sın" demiş de, hani o hep bütün gün yangelip yatan adam da, *"zaten, ben o işi, en baştan yapıyorum ya"* demiş ya.. işte o meşhur fıkra

yani hareket şu: ne kadar *IQ*ülersen *IQ*üle, başkalarının aklına mahkumsun.. fazla *IQ*ü cildi bozar, verem eder, kan akıtır, huzur muzur bırakmaz, can sıktırır, sürüm sürüm süründürür

sonra, bu *IQ* şeyinden sonra, şeyi farkettim.. kendime çaktırmadan, bir tarihi eser, bir değerli birşey muamelesi çekmeye başladım.. tabii ya, birileri beni sit alanı ilan etmeliydi.. yüce devletim ve eşsiz milletim, benim etimden, sütümden, yünümden, tüyümden ve engin fikirlerimden sonuna dek faydalanmalıydı.. ama nerdee

nihayet önümde, birbirinden şık, iki şık vardı.. ya, *albırt aynştayn* gibi, aklımı ve hayatımı, insanlık uğruna heba edecektim.. ya da, *cim morrison* gibi, aklımı ve hayatımı, kendimin uğruna veba edecektim

hadiseyi duyan kimi arkadaşlar *"güzel ve duyargaçlı insan ol, bizi kurtar, dünyayı güzelleştir, her şeye cevap ver, bizi rahatlat"* diyorlardı ve fakat içim *"dünyanın şu hali bu on milyar hayvanoğluinsan'ın bir şaheseri değil mi, kendini, hayatlarını, birbirlerini sevmeyen bu bok çuvalları için neden kılımı kıpırtadayım ki"* diyordu

hadiseyi duyan kimi arkadaşlar da *"marcinal ol, uçta dolaş, bütün kadınlarla yat, alkolik ol, kendini as, kendini bize kurban et, hayata geyik muhabbeti olarak kal, mevzu olsun torba dolsun"* diyorlardı

ve fakat içim onlara da, *"hadii leeen"*, deyip kestirip atıyordu.. ee, ne yapacaktım ben şimdi.. bu şimdiki ülke açmıyordu beni, bu şimdiki dünya dar geliyordu, bu şimdiki hayat laçkalaşmış ve bana keyif vermiyordu.. eh, tutup *IQ*ümle övünecek kadar, onun nimetlerinden faydalanacak derecede de bir aptal değildim.. peki ben ne yapacaktım şimdi.. biri ya beni vursun, ya da beni vursundu.. başkalarının algılama yetisine mahkum bir akılla çok acı çekiyordum.. iktidar olmak ve yönetmekse bana ar geliyordu.. *IQ*üsü yüksek bir aklımla, ne emmeye geliyordum, ne de gömmeye.. tam sopalıktım yani.. ve fakat işte önümde iki seçenek vardı.. iki tercih, iki bedel.. iki ucu *IQ*ülü, boklu değnek.. ikisini de seçmeyip *albırt morrison* veya *cim aynştayn* olabilirdim.. veya büzüğü

sıkar, kendi kendim olabilirdim.. denedim.. üç yoldan birini seçtim ve korkudan yarıyolda üstüme suç'tum

ha o, ha bu, ha da şu.. her durumda, ille de *"biri olmak"* gerekiyordu.. ve ben *"biri"* olamayacak kadar, hem hep, hem de hiç'tim.. çünkü insanlara dönüp, durup: *"çöp biriktirmekle, para biriktirmek arasında aslında hiçbir fark yok, ikisi de kokuyor, kokuşturuyor"* diye söyleniyordum.. ve fakat kimse beni iplemiyordu.. yüce devletim ve eşsiz milletim, beni rutubetli hayat bodrumlarında çürümeye terkediyordu.. sonra ben de aldım küçük kendimi elime, ovalaya ovalaya kendimden milyonlarca kendimler fışkırttım.. sonra uyudum.. (hayat bazen tatlıdır, sevenler kanatlıdır)

ikisini de seçmeyip albırt morrison veya cim aynştayn olabilirdim..

dünyaya ait şeyler
şeyler dünyaya ait
ait şeyler dünyaya
dünyaya şeyler ait
şeyler ait dünyaya
ait dünyaya şeyler
LABAZITTIM

13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.1

on üç artı bir

../..

herkes *kod ruhu*'yla burada ve şimdi	0
eskiden ambalajsız sarılıyorduk	0
aşkta da *türkan şoray kanunları* geçerli	1
öpüşme öncesi gargara yapıyorlar	1
yılkı insanları'yız alo burası hephiçyer	2
anla beni ve öldür sana bir şey olmasın	0
ya da bizi sorup sual eden olursa	1
kum saati içinde güneşleniyoruz işte	2
ve kar taneleri gibi yaşıyoruz şu sıra	0
birbirimize değmeden kar gibi eriyerek	1
ileride bunlara gülüp geçeceğiz	0
talk show'lara anı olarak çıkacağız	2
fakat şimdi bir hayatı doldurmak zorundayız	2
insan insanda yitiyor başka sözüm yok	0

../..

13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.13+1.

Cezmi Ersöz

SEVGİLİMİN ADI KALAŞNİKOF

Üç yiğit asker,
beş fakir gerilla daha öldü
Sevgilimin adı Kalaşnikof
En uzun ömrü aşkımızın
Üç yiğit gerilla, beş fakir asker
Efendiler çok yaşamanızı istemiyor
Çiçekler, kediler, bisikletler
Sizden daha uzun ömürlü
Sevgilimin adı Kalaşnikof
En uzun ömrü aşkımızın

ŞEHADETİN SIRRINA ERDİK

Yıldırım Türker

Siz, hayatı makul hiçbir ölçüte tahvil edilemeyenler, yoksullar ordusu, kelebekler gibi kısacık ömrünüzü yalnızca sahte istatistiklere veriyorsunuz.

Çok boyutlu, karmaşık bir durum karşısında kendini çaresiz, dilsiz hisseden insan, o meselenin kunt kapısı karşısında üşürken 'Neden?' diye sorar. Her şey bu 'neden?'in dile gelmesiyle başlar. O kapının anahtarı, çoğunluk bir tek sorudur. O canalıcı soruyu sorduğumuzda; öncelikle düşünebildiğimiz sonra da sormaya cüret ettiğimizde o kapının aralandığını, bize umut vadeden, tanıdık bir ufuk çizgisinin önümüzde uzandığını görürüz. Meselenin özünü kavrayan o soru bir kez soruldu mu, artık o muammanın gölgelediği dünyamızı anlamaya başlarız.

Geçen gün televizyonda, Cuma Anneleri'nin 'şehit' oğullarının mezarları başında gerçekleştirdikleri gösteride bir baba savaşa yönelik anahtar soruyu soruverdi. Biliyor olmanın, bildiğinin bunca basit ama bunca zamandır örtbas edilegeldiğini de bilmenin öfkesiyle titreyerek kameralara haykırdı: "Neden şehit olanların yüzde doksanı yoksul? Neden ölen zengin çocuğu yok?"

Bu soru, hem de bir "şehit" babası tarafından sorulduğu anda savaşın sona ermesine yönelik bir umut da filizleniverdi bezgin hayatımızın orta yerinde. Çünkü soru, doğru soruydu. Artık bu savaştan söz ederken bu asal soruyu hesaba katmadan hiçbir söz üretemeyiz.

Babanın sorusu, bu savaşın miladı olmuştur. Yanıbaşında, acısını kolay taşıyabilmek için şehadet mertebesinin onuru üstüne hırçın ve çaresizce haykıran bir "şehit" yakını militanı, bir kadın susturdu. "Ne şehidi be? Oğullarımızı alıp götürüyorlar..." Kadının sözünü kesiveren program yapımcıları daha sonra mezarlıkta kocaman Türk bayraklarına sarılmış acılı insanları gösterdi. "Kahrolsun PKK" diye bağırıyorlar, bazıları yoksul elleriyle kurtbaşı yapmaya çalışıyordu. Ama, o soru sorulmuştu işte! İçi yanan, Türkçeyi birkaç kelime dışında konuşamayan yaşlı bir ananın elinde 'Kahrolsun Oligarşi' pankartı tutuşturseniz da, onu bayrağa dolayıp 'oğlum vatana feda olsun' dedirtseniz de gerçek yoksulluk ve acının dili gün gelecek kendi kelimelerini bulacak, dünyasını kendi hakikatiyle seslendirecektir.

O babanın belki hakkaniyet sınırları içinde kalmak, belki de ciddiye alınmak için göze aldığı tenzilatı sorgulayalım ilk. Bir kere ölenlerin yüzde yüzü yoksul. Neden? Cevabı korkmadan verelim: Tabii ki sizin çocuklarınız ölüyor. Ölecekler de daha. Bayraklara sarınıp ne kadar ısınabilirsiniz? Bayrağınız dışında kaç kat giysiniz var? Kışa kömür tedarik edebildiniz mi? "Şehadet" matah bir kahramanlık olsa onun da sefasını zenginler sürerdi, hiç merak etmeyin. Neden, öyle mi? Çünkü siz tüketici değilsiniz. Kıyıda yaşıyorsunuz. Ne yeyip, ne içtiğinizi bilen yok. Bu dünyada tüketici olarak kayda düşemeyenlerin esamesi okunur mu? Et yiyemezsin; Maret'in seninle işi var mı? Allah bilir, domates biberini evinin önündeki bir karış toprakta yetiştiriyorsun ya da köyden geliyor; Tamek seni ne yapsın? Belki bir çakmaklık benzinin vardır; Shell tepene sıçsa yeridir. Minibüslere doluşur ya da otobüs kuyruğunda beklersin; Tofaş adını anmaz. Hayatında bir bankayla şöyle saygın mudi cinsinden ilişkin oldu mu? Beymen'i duymamışsın, hangi pazardan alıyorsun basmanı? Söz üretenlerin anlayamadığı tuhaf bir denge tutturmuş, yaşayıp gidiyorsun. Kendini adamdan hissetmen için arada seçimlere davet ediliyor, konu komşuya büyüklene büyüklene gidip oyunu katillerine veriyorsun. Ya da gariban oğlunu alıp şehit ediveriyorlar. Al sana vatandaşlık!

Çünkü tüketici değilsin. Kıyıdasın. Marjinallik kelimesini duymuşsan da ibnelik sanıyorsundur ama yazık ki artık marjinalsin. Kutsal tüketim içinde değilsin, tedavülde değilsin. İşte tam da bu yüzden örnek tüketici bir hanım çıkıp askerlere 'Kaldırın şu boşları' diyor. Onlar da çocuklarını savaşa yolluyor. Çünkü senin sofrada yerin yok. Çünkü sen yangında ilk terkedilecek olansın. Kaydın kuydun yok. İlerde Kürtler'le Türkler onca savaş ve siyasi mücadele sonunda bir biçimde birlikte yaşamayı öğrendiklerinde çocuğunun mezarı üstüne görkemli bir anıt da dikilmeyecek. Hatta hazırlanmak istenmeyen kötü bir anı olacak senin verdiğin can.

Siz, hayatı makul hiçbir ölçüte tahvil edilemeyenler, yoksullar ordusu, kelebekler gibi kısacık ömrünüzü yalnızca sahte istatistiklere veriyorsunuz

Evet, ölenler hep yoksul. Bu savaşın nasıl bir savaş olduğunu anlamak için bunun nedenini sormak gerek. Yoksul Kürtler ve yoksul Türkler öldürülüyor. Neden? Neden bu ölümler hiçbir taksitin yarım kalmasına neden olmuyor? Alışveriş dünyası, yani asıl dünya neden bu ölümlerin dışında akıp gidiyor? Tüsiad "Şehit"leri düşündüğü için mi savaşa karşı? Tüketiciler de rahatça tüketemez duruma düştüklerinde; yiyen, içen, gezen, giyinenin de ağzının tadı iyice kaçtığında savaş duracak. O zamana dek bakalım daha kaç yoksul ölecek? Kaç aile yalınayak bayraklara sarınacak?..

Ali Eroğlu

DELİ ORHAN

Güldüğünü pek görmedim ama, iç li içli ağladığı olur Orhan'ın. Hiç konuşmaz!.. Sigara üstüne sigara içer. Şimdiye kadar kimse konuştuğunu duymamış.

bazen içinde bir şeyler kopar, hayalindeki insanları cadde boyunca kovalar. Eğer Orhan'ı tanımıyorsanız, sizi kovalamadığını anlayana kadar uzun süre beraber koşarsınız.

Aslında kimseye zararı yoktur. Ağaçlarla, çöp tenekeleriyle kavga eder.

Yetmişaltı yılında ODTÜ'yü kazanarak ayrılmış Orhan memleketten. Çok sevinmiş ailesi, arkadaşları, hatta para toplamışlar aralarında Ankara'ya gidebilmesi için.

Güzel gelmiş Orhan'a üniversite. Güzel kitaplar okumaya, güzel insanlarla sohbet etmeye başlamış.

İlk senenin sonunda, eve döndüğünde, biraz garip bulmuşlar Orhan'ı. emperyalizmden, sermayeden ve daha anlamadıkları pek çok şeyden bahseder olmuş. Bunları okuldaki derslerinde öğrendiğini zannedip sevinmiş annesi-babası.

İkinci senesinde üç arkadaşıyla birlikte, Ankara'nın fakir bir semtinde bekâr evi tutmuşlar. Rahat düşünüp konuşabildikleri evlerinde, büyük gruplar halinde toplanıp, sert tartışmalar da yapıyorlarmış.

O senenin sonunda Orhan memlekete dönmemiş. Okulla ilgili sorunları olduğunu söylemiş mektubunda.

Bir ay sonra acı haber gelmiş ailesine. Faşistler Orhan'ın evini basmışlar. Bir arkadaşını silahla vurmuşlar, ikisini de balkondan aşağı atmışlar.

Tek kurtulan ise Orhan olmuş. Saklandığı dolapta gözyaşları içerisinde ölümü beklemiş, gömmüş kendini dolabın karanlığına.

Alıp gelmiş ailesi evlatlarını. Ne okul kalmış, ne de eski Orhan.

Şimdi sürekli oturduğu bankanın önünde gelen geçeni seyreder, laf atsanız bile ağzından tek kelime çıkmaz. Bir an gelir canlanır. Fırlar oturduğu yerden! Kaçar sokaklar dolusu. Koşar! Koşar! İki yumruk da sıkılı.

Durur aniden ağacın önünde, amansız bir kavga başlar. Kurtarmak ister sanki ağaçtan arkadaşlarını, durmadan saldırır! Yumruklarıyla, tırnaklarıyla uğraşır, kurtaramaz. Çaresizlik içinde yakar sigarasını, döner kafasının içindeki karanlık dolabına.

Arada sırada tekrar arkadaşlarını kurtarmak için aniden fırlayıp koşsa bile, nafile! Belki bundan sonraki hayatını kafasındaki o karanlık dolabın içinde geçirecek Deli Orhan...

Akşamsefası

GECEDESTE

(Çıkmamış Bir Kitaptan Numarasız Sayfalar)

Ferhan Şensoy

uzun izmir şarkısı
santana pavyonun karşısı
blok flüt izmirlemece
sosyal demokrat bir imece
yani imememece
izmir acayip bilmece
bilinememece
sanırım güvercinlerin tatili bu gece
artık tütün kokmuyor
izmir'in sokakları
hoş ben biraz nezleyim
fakat izmir benden beter durumda
izmir zaten intiharı düşünüyor
ece ayhan'dan gizli
izmir'in gizemi
taşra olduğunu bilmemesi
sayın izmir kuşlarınız nerede
çok yoruldum pis deniz
kalakaldım otelde
palmiyeler çok sümsük
izmir birden güvensiz
çöp-şişciler tedirgin
izmir artık anlamsız
yaşlandığını algılamanın izmir'i
duymazsın bok kokusunu
artık izmir çok eski anılardır
bir sokak köşesi
arada unutulmuş bir rum evi
eskiden kalma bir atatürk heykeli
artık izmir terkedilmiş
güvercinsiz bir yerdir.

SOSYOLOK ECEVİT

Biz toplum olarak, bir köpek yavrusunun hafif nemli burnunda yaşama sevinciyle bütünleşecek miyiz, alabildiğine?..

İnsanların hayvanlar alemiyle dengeli ilişkiler kuramadığı bir toplumdan sözettiğimize göre bu sorunun cevabını iki kelimeyle vermek mümkün: Hayır, bütünleşemeyeceğiz! Ne acı...

Son dönemlerde sıkça duyduğum ve her duyuşumda adeta büyülendiğim bir söz var: yaşanmışlıkların tortusu... Şimdi dönüp geriye bakıyorum da, insanımızın hayvanlar alemiyle ilişkisi konusunda, yaşanmışlıklardan geriye pek acı tortular kalmış. Acı tortular, çirkinlikler, terbiye kavramıyla bağdaşmayacak davranışlar... Hele bir tanesini unutmam mümkün değil:Yıllar önceydi, üç katlı bir apartmanda oturuyorum. Bir gece geç vakit, alt katın bahçeye açılan kapısından garip sesler gelmeye başladı.Alt kattaki komşumuz küfürler ediyor, baam güüm bir şeyler oluyor. Usulcacık pencereye yaklaşıyordum ki, üst kattakilerden birinin aşağıya seslendiğini duydum: " Hayrola İhsan Abi, n'oluyor?" Bugün bile üzülerek naklediyorum.İhsan Abi'nin cevabı aynen şu şekildeydi: "N'olsun be a.. koduğumun örümceği ölü numarası yapıyor! Yedik sanki."

Günce tuttuğum yıllardı ve o gece günceme şöyle bir not düşmüştüm: "Ağlarını ören kader, toplumsal yaşamı çevreleyen örümcek ağları ve İhsan Bey'in davranışı... Gerçek nerede?" Sanırım duyarlı bir dönemdi. Neyse...

Bakınız her şey gelip gelip eğitim sorununa dayanıyor. İhsan Bey iyi eğitim almamış bir insandı ve hayvanlarla ilişkisi hayli seviyesizdi. Çevremdeki eğitimli insanlara, entellektüel dostlarıma bakıyorum da, onların hayvanlarla özellikle kedilerle olan ilişkileri bambaşka. Hele o ilişkilerin söze dökülmesi... "Kedi özgür ruhludur", "kedi filozoftur" gibi saptamalarla başlayan bu yaklaşım zaman içinde "Kedi toplumsal ve/veya bireysel düzlemde iktidar ilişkilerinin yeniden üretilmesine ve/veya biçimlendirilmesine dikey eleştiri getirir", "kedi özleştirme olgusunu ideolojik temelde analiz eder", "Kedi cinsellik gerçeğini fantastik açılımlar üzerinden bir yaşam deneyimine dönüştürür" gibi sözlerle zenginleşti... Olaya bilimsel gözlem penceresinden bakıldığında iki olasılıkla karşılaşıyoruz: Kedi ya çok uyumlu bir hayvan ya da ikna kabiliyeti çok yüksek bir hayvan. Çünkü, bazı kedisever dostlarımla kedilerinin hayata, topluma ve ekonomi-politiğe bakışları tam bir uyum arzediyor. Bir de, içkiyi fazla kaçırdıkları zaman, "Bu toplum kedinin değerini bilmedi, kimler meşhur oldu o anlamadı" diye yakınıp duran ya da "Lisedeyken bütün kızlar kediye aşıktı" gibi anılar anlatan arkadaşlarım var ki, sanırım onları zamanla daha iyi anlayacağım.

Elbette ki bu tür yaklaşımların filizlenebilmesi için uygun ortam gerekiyor. Yine çok yıllar önce tanıştığım bir Anadolu insanını düşünüyorum da... Hayvanlarıyla çok farklı ilişkiler geliştiren biriydi. Büyükbaş hayvanlarına Ekin, Hasat, Harman, İlkyaz gibi isimler takmıştı. Onları davar diye horgörmez, hayvancıkların tüylerini kah mora kah turuncuya boyuyarak farklı estetik arayışlara girer, bu çabasının karşılığını da verimle, güzellikle alırdı. Bir gün, o şirin köy evinin küçücük odasında "Valla beyim, bu işler bir işler ki..." diye başlamıştı söze. "Hayvan deyip geçtiğin, yedi renge tohum seren bılcanak çiçeği gibidir. Birinin ervahı diğerine uymaz. Bak bu ekin bir öküzdür ki, böylesi yoktur.Ama en kafalıları hasattır. Ziraat Pangası'nın tarımsal kredi politikasından yakınıp durur Hasatçık... " Ne yazık ki, bu insanımıza köyünde akıl hastası muamelesi yapılıyordu. Büyük kentlerde kedilere özgürlük felsefesi üzerine tez hazırlattırılabilen toplumumuz, Anadolu Köyleri'ndeki öküzlere bir Ziraat Bankası eleştirisini çok görüyordu. Ne sancılı bir çelişkidir bu!

Başka sancılı yönleri de var toplumsal hayatımızın. Şimdi Anadolu'dan ve hayvanlardan sözediyoruz ya, bir kere adımız da çıkmış ya... Eminim birçok kişi eşeklerle cinsel ilişki konusuna gireceğimi düşünüyordur. Oysa bunu yapmayacağım. Dahası, bu tür esprilere son verilmesi yönünde de çağrıda bulunacağım.

Bakınız, toplumsal olguların yerine kucaklamayı tercih eden bir kişiyim. Sık sık kırsal alanlara açılıyorum. Ve eşşek esprileri benim gibi bağımsız düşünen bir insanı bile öylesine etkilemiş ki, bir eşekle karşılaştığım anda ilk aklıma gelen şey eşeğin yük ve insan taşımacılığındaki rolü olmuyor, maalesef. İffetsiz bir yaratığa, şerefini o üç dakikalık bedensel zevke kurban etmiş şehvet düşkününe bakar gibi bakıyorum kimi zaman eşeklere. Sonra düşünüyorum da, hayvancağızın suçu ne. Önyargılı olan benim... Bu düşünsel süreç boyunca gözüm bir eşeğe takılıp kalsa, hemen "Ooo, iyi keşistiniz, hoca bağladın mı işi?" gibi seviyesiz takılmaların muhatabı oluyorum, üstelik.

Ben çevremdeki seviyesiz insanları değiştirme şansına sahibim. Ama bu toplum, hayvanlara bakışında bir denge sağlama şansına sahip mi? Bu saatten sonra, biraz zor görünüyor. Ve onun için, diyorum ki, biz toplum olarak bir köpek yavrusunun hafif nemli burnunda yaşama sevinci ile bütünleşemeyeceğiz. Ne acı...

Bu toplum yaraya bir de fıkrayla neşter atmaya ne dersiniz?

Öğretmeni küçük Ercan'a çıkışmış:

-Ercan, köpekler konusunda ödevin Ertürk'ünkiyle kelimesi kelimesine aynı.

-Tabii öyle olacak öğretmenim, aynı köpeği anlattık çünkü!

Yine şükredelim ki, sözkonusu olan, aynı eşeği yazmak değilmiş. Yoksa, Ercan'la Ertürk'ün aynı eşeğe yakınlaşmaları nasıl yorumlanırdı kimbilir; biçare hayvanın iffeti nasıl ayaklar altına alınırdı.

Akşamsefası

Muhsin Kızılkaya

CİNS İSİMLER

"1967'de doğdu, 1971'de öldü!"

"İnsan yaşadığı yere benzer
O yerin suyuna, o yerin toprağına benzer
...
Hasretine, yalanına benzer
Anısı ıssızlıktır
Acısı bilincidir
Bıçağı gözyaşlarıdır kurumakta olan"

Edip Cansever

"Ben 1967 yılında Hakkari'de doğdum; 1971 yılında da İstanbul'da öldüm. İşte bütün hayatım."

Altı yıl boyunca derslerime girdi; altı yıl boyunca da her ders başlangıcında bu iki cümleden oluşan hayat hikayesini dinledim ondan. 1967 yılında İstanbul Üniversitesi'ne girmiş; 1971 yılında da bitirip Hakkari'ye gelmişti. Sadece dört yıl yaşadığını iddia ediyordu. Gerisi lafu güzaf, palavra, fasafiso...

Fakülte'de bir kıza aşık olmuştu. Ne yapar eder, sınıfta mutlaka kızın arkasına oturmaya çalışırmış. Bakın, önüne falan değil; arkasına. Hep enseden görmüş kızı. Gözlerinin içine bakmaya korkuyormuş. İnsan en çok gözleriyle dışa vururmuş aşkını; en çok gözden utanırmış. O da hep öyle yapmış; hiç ama hiç gözgöze gelmemişler dört yıl boyunca. Hep uzaktan, hep ulaşılmaz bir duyguyla sevmiş kızı. Hayata geçirmemiş isteklerini, dilinin kilidini çözüp avaz avaz "seni seviyorum" diye haykırmamış; ama içten içe onu besleyen, onu büyüten, hayata bağlayan, hayatın ne denli yaşamaya değer birşey olduğunu anlatan o onulmaz aşkı, dört yıl yaşatmış onu. Karşılığı olmadığı halde; kız bihaber olduğu halde... İçinde yaşattığı, içinde el ele tutuşup kırlara çıktığı sevdası onu dört yıl yaşatmış. Ve tekmil ömürünü de bu dört yılla sınırlamış.

Sonra gelmiş, evlenmiş bir kadınla, çoluk çocuk sahibi olmuş liseye de öğretmen... Ha, derslerden arta kalan zamanlarda da hırdavatçı dükkanını beklerdi. Hakkari'nin tek caddesinin üzerinde bulunan dükkanın önüne küçük bir kürsü atar, ayak ayak üstünde, uzaklardaki Sümbül dağına bakardı. Arada bir dükkanın önünden geçtiğimizde, öğretmenimizdir diye kafamızı çevirir, selam vermeye çalışırdık. Hiçbir öğrencinin selamını aldığı görülmedi. "Öğretmenim ama okulda, bu cadde üzerinde ise bir esnafım, gelip geçerken her esnafa selam vermek zorunda değilsiniz" der gibi, anlamsız bakardı yüzümüze, sigarasında derin bir nefes çeker, yine uzaklara, belki de İstanbul'da yaşadığı sadece dört yıllık ömrüne dalar; kendine geldiği zamanlarda da, ölüm dediğin böyle birşey olsa gerek, hayat değil bu, bu sadece hayata asılmak diye geçirir içinden (nereden mi biliyorum, uzun uzun anlattı bana) dudaklarının kenarında bir müstehzi gülücük belirir, okkalı küfürler savururdu yaşadıklarına.

Onun ders saati bizim bayramımızdı. Onun dersi kaynamış bir saat demekti. Okulda verdiği derslerin bir boka yaramadığını, derslerin asıl sokaklarda verildiği anlatırdı. Sokak okuldu, sokakta yürüyenler de öğrenci; öğretmen mi, hayatın kendisi öğretmendi. Hayattan başka kimsenin, hiç bir Allah'ın kulunun, hiçbir kula öğreteceği birşeyi olamazdı ona göre. Gezin bağırın, derste konuşun, canınızın istediğini yapın!

Biz de öyle yapardık. Her ders saatinde, o zamanların en muzır gazetesi olan "Pazar"ı alır, masasına koyardık. Derse girer, günaydın demeden "oturun" der, masasına geçer, kısa hayat hikayesini anlatır, "Pazar" dergisini açar, içindeki çıplak kadın resimlerine dalardı, ta ders saatinin bitimine kadar. Arada bir birşeyler anlatması tutardı; o zaman "savaşları çalışmayın çocuklar, biz devrimciler savaşa karşıyız; sınavda savaşları sormayacağım size, bize ne, kim kiminle ne zaman savaşmış, sadece Birleşmiş Milletler Örgütü ile NATO'yu çalışın, sorular oradan gelecek" der, yine kendi dünyasına dalardı.

Bütün bunları yapardı yapmasına ama bir istisnayla... Kızlardan nefret ederdi. Düşman görürdü hepsini kendine. Erkekleri arada bir sözlüye kaldırdığında belirlenmiş, herkesin bildiği bildik sorularını sorar, kızlardan biri kalktığında da mutlaka ya Dandanakan veya Preveze deniz savaşını sorardı. Hani acemi bir kız çıkar da, "Hocam savaşları çalışmayın dediniz" derse, "bana mızmız yapma anam, anlat bakayım şu Dandanakan savaşını" der, ağlayan kızın gözyaşlarını seyretmekten özel bir haz alırdı.

İntikam alıyordu İstanbul'daki sevgiliden. Sınıftaki bütün kızları, sokakta karşılaştığı bütün kadınları onun yerine koyar, gözlerinin içine dört yıl boyunca bakmaya korktuğu kızdan öc alırcasına, hepsinin gözlerinin içine bakar, zaman zaman da taciz ederdi. Bundandır adı "sapık hoca"ya çıkmıştı, "seks manyağı" diyorlardı ona öğrencileri. Hiçbir zaman da, "hayır ben manyağı falan değilim, bilinçaltı diye birşey var, derinlerde gizli birşeyler beni böyle yapmaya zorluyor" demez, (belki de böyle olduğunu bilmiyordu) sanki kendisine yakıştırılan bütün sıfatlardan memnun, "asıl manyak sizlersiniz, içlerinden geçeni dışarı vurmayanlar" der gibi, olup bitenlere güler geçerdi.

Çok içki içerdi ve kentin tek sinemasında oynayan seks filmlerinin değişmez müdavimiydi. Sinemanın balkonunda onun için her zaman boş bir sandalye vardı ve herkes o sandalyenin ona ait olduğunu bilirdi. Hani tesadüf bu ya, öğrencilerinden biri o gece sinemadaysa, (ki herkes sinemadaydı) ertesi gün derse geldiğinde, örneğin,"Çocuklar, ismi mevzubahis değil, ama arkadaşınız Emrullah'ı dün gece seks filminde otuzbir çekerken gördüm" der, ismi "mevzubahis" olmayan kişinin ismini vererek teşhir ederdi sınıfta. Hani biri de kalkıp "peki hocam sizin ne işiniz vardı orada" diye soracak olursa cevabı hazırdı; "Körpecik bedenlerinizi o tür sapık filmlerden korumak için kontrole gitmiştim"der işin içinden çıkardı.

Ramazan ayı geldi mi herşeyden elini ayağını çekerdi. İçkiyi bırakır, sinemaya gitmez, derste munisleşir, kızlara karşı biraz daha hoşgörülü olur, değme bir mümine taş çıkartırcasına, bir sofu, bir faki, bir mela olur çıkardı. Bu ayda bir tek doksan dokuzluk tesbihi eksik olurdu elinden. Büyük camiye kapanır, gün boyu zikreder, ibadete verirdi kendini. Ramazan ayı biter bitmez, bayramın iki gününü sabırla geçirir, üçüncü günden itibaren eski adam olur çıkardı. Ramazan ayı boyunca içmediği içkiden, tuttuğu oruçlardan medet umar, öbür dünyada huzur dolu küçük bir kara parçasını eline geçirmek için çabalar dururdu.

Öğrencilerinin her birinin onun dilinde bir lakabı vardı. Kürtçe sıfatlar bulurdu onlara... Kimine "çepo", kimine "xıno", kimine "zırço" derdi. Benim lakabım daha anlaşılır bir lakaptı; "eylemci" derdi bana. İçten içe militan bir ruh taşırdı içinde; sokaklarda devrim peşinde koşanlara hafiften özenirdi. Ama bu iş için yaşının bir hayli geçkin olduğuna da inanırdı.

1980 yılının Ocak ayında komutanlar ünmeşhur uyarı mektubunu verdikleri günün ertesiydi. Sabah ilk ders onundu. Hızlı, heyecanlı ve tedirgin girdi sınıfa. Bu kez, oturun demeden, kısa hayat hikayesini anlatmadan, "Çocuklar faşizm geliyor!" dedi. Dedi ve durup yüzlerimizi inceledi. Densiz ve haylaz oğlan Emrullah, onu zor durumda bırakmak için, "Hocam faşizm nedir?" diye patavatsızca sordu. Anlaşılan bu soruyu beklemiyordu. Ama bilmediğini de göstermek istemiyordu, "Faşizm... faşizm... faşizm şey..." dedi kem küm ederek ve bana döndü: "Hey eylemci kalk anlat bakalım faşizm nedir?" Ayağa kalktım ve bildiğimce anlatmaya başladım. Sonra beni oturttu ve Emrullah'a dönerek, "İşte faşizm budur" dedi.

Sonra, "kağıt kalem çıkarın" dedi. "Yazılı yapacağım."

Kağıt kalem çıkardık ve ilk soruyu sordu: "Faşizm nedir; tanımlayın..."

Akşamsefası

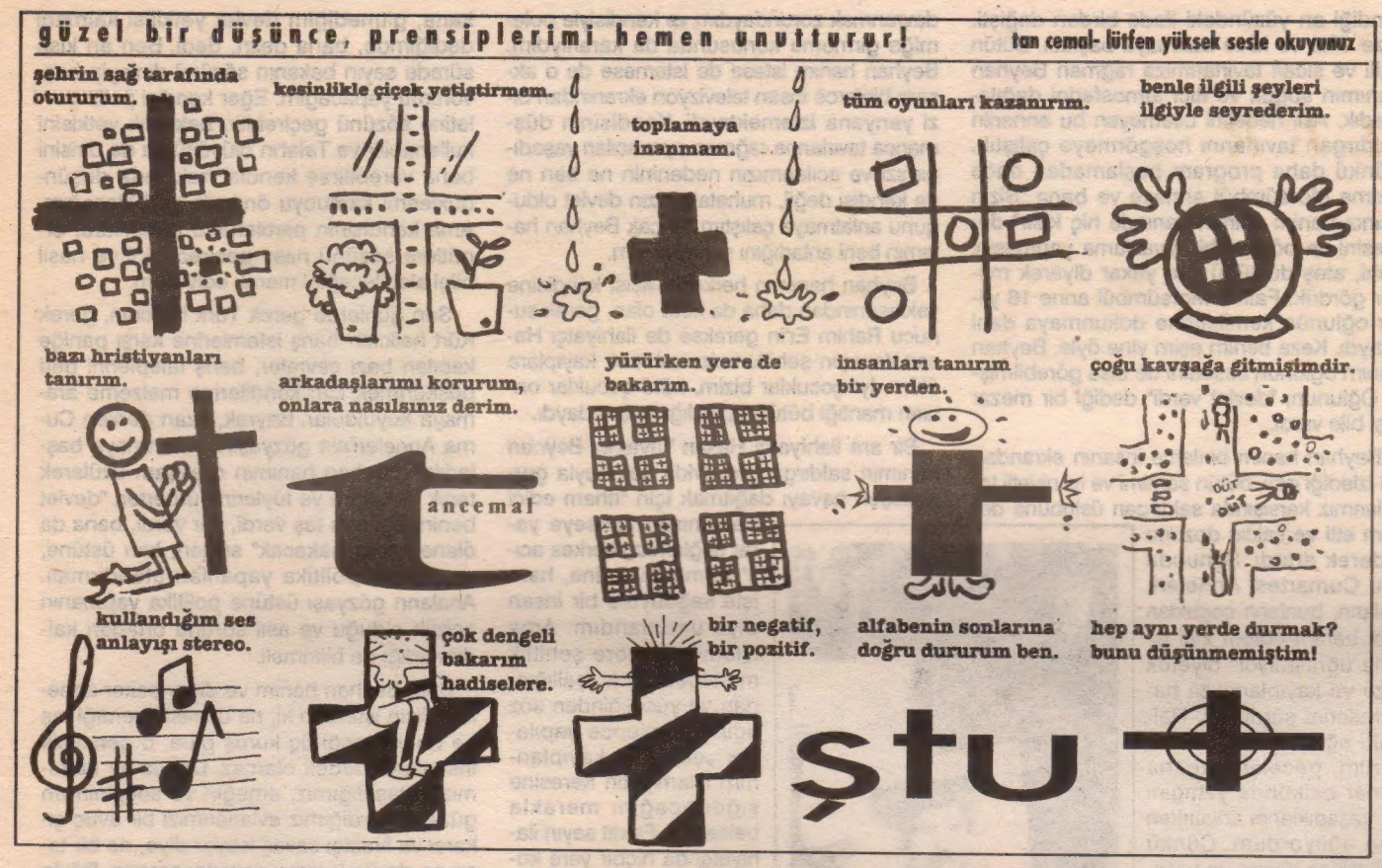

DOĞU'DAN GELEN TRENLER(2)

Halit Çapın

Hep ağlamaklı mı bu bizim Doğu ekspresi'miz...

Baştan ayağa inilti mi?

Bütün vagonlarını toplasan, şöyle iki satırcık, az biraz gülmece yok mu? Ula bu trenin hiç insafı yok mu?..

* * *

Ne dedin buba? Sen hele bi yol gel bakalım... Gel hele iliş... Bak ne güzel tıngır mıngır gitmekte trenimiz... Bak bizimkisi yataklı hemi de. Gel rahat et... Gel uzat ayaklarını... Çay içen mi? Bi de ismini bağışla... **Memduh Demir** ha! Sana Memduh Buba diyek mi acep?.. Tamam oldu Memduh Buba... Senin anlatacakların da acıklı he mi? Anlat hele, bi anlat Memduh Buba... Biz, acıklı şeylere de gülmesini öğrendik şükür.

* * *

– Sen de çalışmaya mı gidiyorsun buba?

– Yoo, ben Kars'tan geliyorum Kayseri'ye... Emme Kayserili değilem. Yapalaklıyım. Emme Kayseri'de inecem. Ben Kars'tan evli idim de...

– Ne zaman evlendin ki?

– On yirmi gün önce...

– Kaç yaşındasın buba?

– Altmışiki...

– Genç avrat mı aldın? Yani kız mı aldın?

– Eh fena değil emme, vardı altmış beş yaşında.

– .....

– Kız değildi. 15 gün evde durdu. Evimize getirdik, durdu burada. Yani Yapalak köyünde. 15 gün sonra herif geldi, **"Köyde bunun eşyası var. Eşyasını getirek"** dedi.

– Kimdi gelen adam?

– Yiğeni imiş. Evvelce de bir tanışıklığımız var idi. O yüzden **"Eh, iyi gidin getirin"** dedik. Kalkıp gittiler. Bir iki günde gelirler dedim. Baktım gelmediler. 140 bin liradır verdiğim başlık. Geldiler karıyı göttüler. Bekle ulan yok, bekle ulan yok. Bindim trene, vardım Kars'a... İzini bulduk, sürdük. Dediler, karı İstanbul'dadır, kardeşinin yanındadır. Merak etme gelir. Bekle ulan, bekle ulan gelen yok. Yine Kars'a geldim. Ne karı var, ne gelip götüren herif var.

* * *

– Bekle ulan bekle, bekle ulan bekle... Ulan ne oldu bizim karı, dedim. Dedim emme... Dediler herif Ankara'da kaldı. Karı İstanbul'da kaldı. Herif Ankara'da kaldı. Bizim elimiz ve dahi oramız kuru kaldı. Şimcik döndük gidiyok işte, gidiyok emme, keyifsiz...

– Yani 140 bin lira gitti diyorsun...

– Gitti hee... Hemi de bağıra bağıra gitti... Emme bu işin sonu ne olmalı?

– Ee buba sen de almışken neden altmışlık avrat alıyorsun yani değil mi ya?

– Biz de böyle düşündük ki, emsalimiz olsun da ilerisinde zorluk çekmeyek... Genç alsak, belki ilerisinde kötülük olur... Değil mi emme? Çünkü herkesin kendine göre bir şerefi, bir gradosu var. Öyle dedik, öyle düşündük. Tabii gencin kahn biraz zor olur. Her ne olsa, onun altında oynamak biraz mesele, dedik... Değil mi emme? Dedik ki emsalimiz olsun...

– Buba, şimdi ne idicen?..

– Valla gardaşım, şimdi para yok, bi şey de yok... Avrat da yok... Parayı bitirdik kaldık açıkta. 140 bin kaymeyi şu iş için biriktirmiştik. Bir senedir rençberlik ederek biriktirmiştik... Şimdi tamam, ne evlenebileceyik, ne de karı bulabileceyik.

– Ee buba, allah büyük. Bakarsın senede yine bi 140 bin biriktirmişsin...

– Yok... Yolu yok. Düşünüyorum emme, aah...

– Sana bi şey söyleyeyim mi buba. Belki taze alsaydın, kendin yetiştirirdin. Sende görürdü, bu ihtiyardan daha hayılı olurdu. Senin elinde büyüyeceği için...

– Evet. Şimdi, bunu burda kabul ederim. Emme, yani belki diyorum. Evet şimdi bunu kabul ederim... Şimdi ben de pişman oldum.

* * *

– Neden yaptılar bunu, neden dolandırdılar seni yani?

– Yoh işte, karı yok... Adam da, o deyyus da yok... arabamızı da o deyyus yapmıştı emme... Köye geldi, böyle, böyle iyi avrat dedi. Pekiy dedik. Aldık buraya getirdik, parayı peşinaten saydık. Kanyı aldık, çarşıya götürdük. On bin lira masraf ettik. İyi halt ettik. Çul çulak aldık. 35 bin liralık altın taktık. Kafama tüküreyim. Yandık. Şimdi karıyı bulamıyak.

– Saklıyorlardır...

– He ya... Saklıyorlar, yok deyorlar. Kuruduk kaldık. Nikâh var da yok. Çünkü hoca nikâhı... Sayımsız. Bir şey yapamazık. Şimdi ben bunu mahkemeye versem...

– Yok bubam, tutturamazsın...

– Emme ben parayı karıya vermedim, herife verdim. Şahidim vardır. Karıya verdiklerim başka.

– Adamı bulsan...

– Herifi bulsam, üstüne çökecem emme... Emme yok... Emme evinin numarasını buldum. Muhtara vardım, mevzuu aranızda, senin köyünde olmuş, orada savcıya ver dedi. Şimdi istida verecem. Parayı belkim alırım emme... Emme para değil asıl mesele. Karının ya ölüsü, ya dirisi. Neden dersen, bende yirmi gün durdu. Köylü biliyo bunu. Bize çok ayıp, çok zor, bu yaştan sonra. Rezillik emme, nidersin?

– Allah Allah! Yavu buba, sen bu avradın ilk herifi misin yani sorması ayıp.

– Dul aldım emme Allah'ı var temiz mal çıktı. Kaçacak gidecek halları filan yoktu emme... Yavu karıyı göstermiyorlar bana... Diyom yavu gösterin, bi kere konuşayım, bana istemem derse kabul... Zira beni istemeyeni ben hiç istemem. Değil mi emme.

– Ee olmuş bi kere buba, Allah başka dert vermesin.

– Vermesin emme... Zaten bu benim dördüncüydü. Üçü öldü. Bu da böyle. Şans, ne idelim.

– Canın sağolsun, yenisine bak...

– Öyle, bakacağız... Çare yok... Mecburuz. Duramıyok çünkü... Mecburuz, yine gideceğiz, karı bulmaya... Kendim dedim onlara. Dedim, ya bana karı, ya bana karı... Yoksa topunuz mahkemeye dedim. Şimdi dinle yiğenim. Tarlada biraz daha pancar var. Onu toplatacağız. Bize ille karı lazım. Yoksa kötü. Ayıp değil ya, duramıyok. Savcılığa dilekçemi verip, gene geri gelecem. Karı bulmaya.

– Bak buba, laf aramızda, altmışını geçmişsin, boş ver, etrafı dinleme. Son zamanların padişah gibi geçsin. İhtiyar karıyı ne idecen. Körpe bir kuz al. Ama dişin kessin...

– Evet, bunu şimdi burada kabul iderim. Dişimiz keser kesmesine evelallah. Şimdilik hep onu düşünüyorum emme... Evet şimdi bunu burda kabul iderim. Ve dahi öyle yapanm... Bi görsünler hele...

HAYBEDEN GERÇEKÜSTÜ KONUŞMALAR

Yılmaz Erdoğan

-Bugüne kadar gördüğüm en iyi filim geçmişimdir. Hatırlıyıp hatırlayıp seyrediyorum..

(Anlatırken kimsenin "anlatma, seyredeceğiz" diyemeyeceği tek filim: Geçmişim!)

Çocukluğum resmi lojmanlarda geçti.. Apartıman boşluklarının iğrençliğini maviye boyardık, düşlerimizde... Komşuluk ilişkisi yoktur lojman disiplininde. Gözle sezilir bir amir-memur çelişkisi. (Bu yüzden herhangi bir sitenin önünden geçerken bile midem asit salgılıyor) Evet şahane bir filimdir geçmişim: Semra'nın penceresinin perde kıvrımı, Semra'nın o sırada ne yaptığını anlatırdı bana.. Ve aralık akşamlarının ıslak Ankara'sında Başak!... Güzelliği kendine bile fazla gelen güzel... O ucuz asfalt güzeli... Nasıl süzülürdü sokağın aşağısına, sokak bile bu ağır yükü kaldıramazken... Başak'ı taşımak kolay mı?

Hep başkasına bakardı, başkasının elini tutarken.. Başak'ın tuttuğu ya da tutmadığı ellerin mağduriyetiyle sürüp gidiyor filim. Geçmişim.. Gördüğüm en şahane filim..

EVET AMA ARTIK BEN BUNLARI ONA ANLATTIĞIM ZAMAN KAVGA ÇIKIYOR!

-Neden?

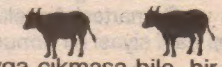

-Ya da kavga çıkmasa bile, bir sonraki kavga için iğneli cümleler biriktiriliyor.. "Tabi herkes Başak gibi el tutamaz.." "Ne yapalım bizden bu kadar! İstersen git biraz Semraların penceresini dikizle! ve benzerleri...

Yaa... Aşk bazen herşeyi değersizleştirmeye yarıyor...

-Nasıl yani?

-Korkmayın... Bu asla sizin başınıza gelmez.

-Nedenmiş o?

-Sizin gibilerin hücreleri "aşk riskini" kaldıracak güçte değildir.. Siz "görücü usulünü" boşuna mı buldunuz zannediyosun!?

-Anlıyorum.

-Sanmıyorum.. Geçmişim, seyrettiğim en berbat filim.. Bazı yerlerinde o kadar gereksiz dialoglar var ki.. Akışı durduran, hikayeyi hiçbir yere götürmeyen. Örneğin nikah merasimimiz ve benzer tüm merasimler.. "Bilmemkimi eş olarak kabul ediyor musunuz?".. Ne salakça bir soru bu.. Yahu bu kadar masraf etmişiz, giyinmişiz, kuşanmışız, bir sürü kuaförü kalkındırmışız, herhalde eş olarak kabul ediyoruz! Adam gibi sorular sorsana: Eşiniz ölüm orucundaki insanlar için sizin kadar üzüntü duymazsa ne yaparsınız? Eşiniz kinayeli konuşmayı bir tarz haline getirirse ne yaparsınız? Bir gün karınızın elinde bir "soru işareti izi" görürüseniz, bunun sizin elinizdekinin bir yansıması olduğunu mu düşünürsünüz.

Geçmişim... Birçok yerini montajda atarsak... Bildiğim en iyi filim!

-Anlıyorum.

-Sanmıyorum.

Akşamsefası

Cuma Anneleri, Cumartesi Anneleri ve Entel'lektüel Boyutçular

HASENE TURKOGLU

Analaların gözyaşı üstüne politika yapmanın acizlik olduğu ve asıl sorunu ortadan kaldırmadığı da bilinmeli.

8 Ağustos akşamı TGRT'de yayınlanan, amaçlarının Cuma ve Cumartesi Anneleri'ni yakınlaştırmak olduğunu söyleyen "Entel"lektüel Boyutçular, program boyunca çağırdıkları konuklarıyla birlikte Cumartesi Anneleri'ni karalamak için ellerinden geleni yaptılar. Ancak, Cumartesi Anneleri'ni karalamaya çalıştıkça kapkara oldular ve o kapkara yüzleri ortaya çıktı.

On yılı aşkın süredir devam eden kirli savaşın ekonomik, sosyal ve siyasal sonuçlarıyla beslenen sermaye ve sermayenin koşulsuz takipçisi devletin "İnsan Haklarından Sorumlu Bakanı" Lütfü Esengül'ün o akşamki talihsizliği ise çok daha vahimdi. Zira Esengül konuşmasına başlarken barış ve insan hakları çağrılarıyla söze girmişti. Eminim ki pek çok izleyen tarafından o çağrılar sempati de toplamıştı. Çünkü bu ülkede barışa, huzura susayan insanların mantıklı ve sağduyulu yöneticilere ihtiyacının olduğu çok açık. Fakat bir süre sonra Esengül'ün "Entel"lektüel boyutçuların tuzağına düşmesi, ya da hepbirlikte Cumartesi Anneleri'ni tuzağa düşürmeye çalışmaları TGRT için değil, ama Esengül adına büyük talihsizlikti. Oysa Esengül biraz politik davranabilseydi epeyce inandırıcı da olabilirdi.

Sunucu Rahim Er programın açılış konuşmasında, bu programın siyasi olmayan ılımlı bir oturum olacağını belirtmişti. Oysa ki, Cuma ve Cumartesi Anneleri'nin biraraya getirilişi dahi siyasi bir sonuçtu.

Stüdyoya gittiğimizde avını yemek için hazırlanan Rahim Er'in kibar ve nazik tavırlarıyla karşılaştık. O sırada Cuma Anneleri içeri girdi. Polis eşi Hatice Asuman Keskin'e ve asker annesi Beyhan Yorulmaz'a yer verdik, kendileriyle tanıştık. Beyhan Yorulmaz bizlerin Cumartesi Annesi olduğumuzu öğrendiği an yüzündeki ifade birden değişti. Bize öfke ve kinle bakmaya başladı. Bütün ilgili ve sıcak tavırlarımıza rağmen Beyhan hanımın soğuk ve itici atmosferini dağıtamadık. Asıl hedefini bilemeyen bu annenin saldırgan tavırlarını hoşgörmeye çalıştık. Çünkü daha program başlamadan önce Fatma Morsümbül anneye ve bana "Sizin acınız benim acımın yanında hiç kalır" demesini ve böylesi bir kıyaslama yapmasını dahi, ateş düştüğü yeri yakar diyerek mazur gördük. Fatma Morsümbül anne 16 yıldır oğlunun kemiklerine dokunmaya dahi razıydı. Keza benim eşim yine öyle. Beyhan hanım oğlunun cesedini de olsa görebilmişti. Oğlunun, "devlet verdi" dediği bir mezar taşı bile vardı.

Beyhan hanım binlerce insanın ekrandan da izlediği gibi, bütün samimi ve iyi niyetli tavırlarımız karşısında saldırgan üslubuna devam etti ve saldırı dozunu giderek artırdı. Sonunda "Bu Cumartesi Anneleri, onların, bunların çocukları gibi benim oğlum kirli işlerle uğraşmıyor" diyerek bize ve kayıplarımıza hakaretlerini sürdürdü. Halbuki oğlunun fotoğrafına sarılıp, geceleri sabaha kadar balkonda yattığını ve yaşadıklarını anlatırken ben ağlıyordum. Çünkü anlattıkları benim de yaşadıklarımdı. O sırada polis eşi Asuman Keskin, kucağında çocuğu ile düşüncelerini söylerken ölçülü ve seviyeliydi. Reklam ve haber arasında, tahminen Türkiye gazetesi çalışanlarından biri fotoğraf makinesiyle içeri girdi. Bir-iki kare görüntü almak istedi. Beyhan hanım yine o pandomimci yüz hareketleriyle, eli ve kafasıyla bizi işaret etti. "Beni bunlarla sakın yanyana görüntülemeyin, asla ben bunlarla yanyana fotoğraf çektirmem, ben Cuma Anneleri'ni temsilen buradayım" diyerek yine aynı çirkin ve seviyesiz tavırlarını sürdürdü. Beyhan hanımı bilmem ama ben kendi adıma marksist bir terbiye aldığım için seviyeli davranmak zorundaydım ve kendisiyle polemiğe girmeme konusunda da kararlıydım. Beyhan hanım istese de istemese de o akşam binlerce insan televizyon ekranından bizi yanyana izlemekteydi. Kendisinin düşmanca tavırlarına rağmen aynı acıları yaşadığımızı ve acılarımızın nedeninin ne ben ne de kendisi değil, muhatabımızın devlet olduğunu anlatmaya çalıştım. Ancak Beyhan hanımın beni anladığını sanmıyorum.

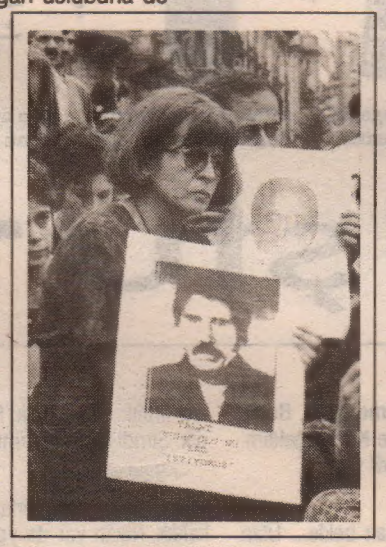

Beyhan hanımın herkesin acısı kendisine yaklaşımından daha da kötü olan, gerek sunucu Rahim Er'in gerekse de ilahiyatçı Hasan Yavaş'ın şehitlerimize rahmet, kayıplara ölüm. İyi çocuklar bizim, kötü çocuklar onların mantığı bütün çıplaklığı ile ortadaydı.

Bir ara ilahiyatçı Hasan Yavaş'ın, Beyhan hanımın saldırgan ve çirkin üslubuyla gerginleşen havayı dağıtmak için "İtham edici davranışlar kimseye yarar sağlamaz, herkes acılı" demesi üzerine, ha... işte sağduyulu bir insan diye umutlandım. Ama islamiyete göre şehitlik mertebesinin kutsallığından ve yüceliğinden söz edip de işkence yapılarak yokedilen kayıplarımızı islamiyetin neresine sığdıracağını merakla bekledim. Fakat sayın ilahiyatçı da hiçbir yere koyamadı. Anladım ki, insanlara işkence yaparak yoketmek islamiyete dahi sığmıyor.

Bakan Esengül'e eşimi ararken çalmadığım kapı kalmadığını, ama hiçbir yetkiliden cevap alamadığımı söyleyince yarı tehditvari sık sık sözümü keserek, "Galatasaray'a gitmeyin, eylem yapmayın, huzuru bozuyorsunuz, bana gelin" sözlerine, eğer müsaade edilseydi kayıplarımızı aramanın kimin huzurunu bozduğunu soracaktım. Bir insan göz göre göre ortadan yokediliyor ve devlet kayıpların takipçisi olacağı yerde, kayıplarını arayan insanların huzuru bozduğunu söylüyor. Hiç kimse güneş altında, soğukta, yağmurda, karda Galatasaray'ın önünde oturmaya, coplanmaya ve gözaltına alınmaya can atmıyor. Sayın bakana, gitmediğim devlet yetkilisi kalmadı dediğimde, bana gelin, dedi. Ben en kısa sürede sayın bakanın sözünü dinleyip başvurumu yapacağım. Eğer kendisi polis devletine sözünü geçirebilir, bakanlık yetkisini kullanabilir ve Talat'ın ölüsünü ya da dirisini bana verebilirse kendisi hakkında düşündüklerimi kamuoyu önünde geri alacağım. Ama kendisinin partilerüstü kurumlara, örgütlere sözünü nasıl geçireceğini ve nasıl bilgi alabileceğini merak ediyorum.

Son günlerde gerek Türk halkının, gerek Kürt halkının barış istemlerine karşı paniğe kapılan bazı çevreler, barış taleplerini geri püskürtmek için kendilerine malzeme aramaya koyuldular. Bayrak, ezan derken Cuma Anneleri'nin gözyaşını kullanmaya başladılar. Beyhan hanımın o akşam üzülerek tanık olduğum ve tüylerimi ürperten "devlet benim oğluma taş verdi, yer verdi, bana da ölene kadar bakacak" sözleri, kan üstüne, an üstüne politika yapanları utandırmalı. Analaların gözyaşı üstüne politika yapmanın acizlik olduğu ve asıl sorunu ortadan kaldırmadığı da bilinmeli.

Ben, Beyhan hanım ve diğer asker anneleri bilsin isterdim ki, ne devletin verdiği taş ne de vereceği üç kuruş para, o gencecik insanların bedeli olamaz. Dokuz ay karnımızda taşıdığımız, emeğin ve sevginin en güzelini verdiğimiz evlatlarımızı bir avuç çıkarcı ve fırsatçı savaş istiyor diye, ne bir taşa ne de üç kuruşa pazarlayamayız. Böyle davrandığımız sürece analığın kutsallığı da kalmaz. Bizler dar gelirli ya da yoksul insanlarız, zor şartlar altında büyüttüğümüz, onur, sevgiyi öğrettiğimiz çocuklarımızın ellerini kanla kirletemeyiz.

Ve biz çocuklarımıza, dağda sipere yatıp vurduğu gerillanın da bir annesi, bir sevgilisi ve en az kendisi kadar yaşama hakkı olduğunu öğretmeliyiz. Biz analar, çocuklarımız dağda elinde silah hiç tanımadığı, kendisi yaşında insanları hedef alırken ve hedef olurken, bakan, başbakan, milletvekili ve sermaye sahiplerinin çocuklarının neden onların yanında olmadığını düşünmeliyiz.

Ben, Beyhan hanımın da diğer gözü yaşlı analaların da, bizi birbirimize düşürmeye çalışan, savaş ve kan tacirlerinin karşısına hep birlikte BARIŞ diye çıkalım isterim.

GERÇEK, YAVAŞ YAVAŞ BİZİ TERKEDİYOR

Deniz Mukan

Şehit anesi, oğlunun fotoğrafını kucağında tutuyor, aklına geldikçe yerli yersiz kameralara gözteriyordu. Bir ara "Benim oğlum ölmedi ki" dedi.

"Gerçeküstü", "gerçek"ten hangi anda ayrılır ve damgasını vurur herşeye? En soyut şiirlerde, en uçuk filmlerde gördüğümüz imgeler, gerçek dediğimiz bir hayat parçasından, kendi başına kopup giden ayrıntılar mı yoksa? Bu derin felsefi tartışmayı başlattığımda, ne yapıyordum biliyor musunuz? Çok basit ve gerçek bir şey yapıyordum: Televizyon seyrediyordum. TGRT'deki Entellektüel Bakış, programında, Cumartesi Anneleri'yle, Cuma Anneleri'ni bir araya getirmişlerdi. Rakip anneler, yanyana oturtulmuşlardı ama arada kapı gibi sunucu vardı. Birbirlerine birşey söylemek istedikleri zaman eğilip, sunucunun yanından bakmaları gerekiyordu. Belki de bu yüzden, hepsi doğrudan kameraya konuşuyorlardı.

İçimdeki o tuhaf gerçeküstülük duygusu bu oturma düzeninden başladı. İnsanlar birbirlerine değil bana bakarak konuşuyorlardı ya, anlattıkları herşeyi bana söylüyorlardı sanki. Kayıpların hikayelerini de, şehit askerin ve şehit polisin hikayelerini de, büyük bir dikkatle, sabırla ve hiç sözlerini kesmeden dinledim. Bugüne kadar gazete muhabirlerinin ve titiz redaktörlerin süzgecinden geçirilmiş öyküler, sansürsüz, korumasız, çırılçıplak akıp geçiyordu önümden.... Daha başlangıçta, oğlu 12 Eylül döneminde kaybolan, yaşlı Kürt kadın, gözaltına alınan kocasının nasıl askıya alındığını göstemek için ayağa kalktı, kollarını kaldırdı, bir dans figürü yapar gibi tarif etti kocasının o soğuk kışla odasındaki duruşunu... Bu tuhaf görüntüyle irkildim. Bu arada kocası, oradaki askerlerden oğlunun cesedinin bir battaniyeye sarılıp, nehre atıldığını duymuştu, onu da sakin sakin anlattı. Gerçek yavaş yavaş yenilmeye başlamıştı. Bağlar kopuyordu. Gerçeküstü, bütün bir geceyi ele geçirmek üzereydi. Elimdeki kahveye, tabaktaki krakerlere, en son da kocamın yüzüne bakıp, gerçeği yeniden yakalamak istedim. Ağustos böcekleri ötüyor, köpeğimiz her zamanki gibi pencereden içeri girmeye çalışıyordu... Ama bu sıradan gece bile gerçeküstü ağır ağır içeri dolmaya başlamıştı işte...

Hasene Türkoğlu, çok düzgün cümlelerle, ustaca yazılmış bir polisiye roman gibi, Talat Türkoğlu'nun Edirne yolculuğunda takip edilişini ve ertesi sabah çıkıp 130 gündür dönmediğini anlattı. Hasene Türkoğlu, akşamları eve döndüğünde televizyonunu açık buluyordu. Birileri evine girip, geldiklerine dair izler bırakıyordu. Sokaktaki beyaz renoları, sürekli izlendiğini anlattı. Sonra bir canlı bağlantı kuruldu, tipik bir ev kadınının alttan alan, ezik sesi duyuldu. Kadın, Şehit Annesi'nin suçladığı bir subayın karısıydı. Şehit Annesi, bütün ayrıcalıklı statüsünü kullanarak, onu konuşturmadı. Şehit olduğu gün, oğlunun izinli olduğu halde operasyona gönderildiğini ve hesabını soracağını söyledi. "Kocanız için çok kötü şeyler söyleniyor hanımefendi" dedi. O gün o dağlarda ne olduğunu ikisi de bilmiyordu. Ama kıyasıya suçladılar birbirlerini.

Şehit annesi, oğlunun fotoğrafını kucağında tutuyor, aklına geldikçe yerli yersiz kameralara gösteriyordu. Bir ara "Benim oğlum ölmedi ki" dedi. "Terhis oldu, geldi, onu evlendirdim, evine yerleştirdim. Yani ben onun mezarına, işte böyle evine oturmaya gider gibi gidiyorum..." Şehitlikten görüntüler girdi araya, mermer mezarları özenle yıkayan elleri gördük. Şehit annesi dedi ki, "Onun damatlık pijaması, işte üstündeki bu toprak oldu..." Bütün mezar taşlarında kara yağız, yakışıklı delikanlıların en afilli fotoğrafları vardı. Bazılarında şöyle dizeler:

"Komanda vurulunca değil, unutulunca ölür."

Artık öyküler bitmiş, sadece olayları anlatmak, acılarını ifade etmeye yetmez olmuştu. Öyküler yerlerini imgelere bıraktı. Hayatlarında hiç bir gerçeküstü şiir ya da öykü okumamış bu kadınlar, kendi korkunç imgeleriyle, kendi özgün eserlerini yaratıyorlardı. Kürt anne, defalarca bir bidon benzin alıp, kendini yakmak için karakola gittiğini anlattı. Oğlunun battaniyeye sarılı cesedini, "Neden dereye atacaklarına, evlerinin oraya atmadıklarını" sordu. Bir gün oğlunun cesedi bulunursa, kemiklerini asla gömmeyeceğini, koynunda gezdireceğini söyledi... Gerçeküstü, gerçeğin ta kendisiydi artık. Ne hayal gücü gerekiyordu şimdi, ne düşünce, ne birikim... Yaşadıklarını birilerine anlatmak için seçtikleri sözcükler yetiyordu işte...

Akşamsefası

DÜŞKOVALAYAN

Atilla Atalay

VASIFSIZ TAVŞAN

İdil aslında iyi bir kızdı. IQ olarak tamam da, EQ olarak anlaşamıyorlardı. Birlikte son hazırlanan kır partisinin "çek listini" gözden geçirirlerken, İdil'in fosforlu sarı flomaster tutan eli, kazaen eline değince, tüm bedeni tuhaf bir elektrikle sarsıldı, ama toparlanması kısa sürdü. "Çiganlar çıngar çıkarıyo" dedi İdil'e. Bu partide Çigan Grubu'nun gösterisi olmasın.

Şirket ve şahsa hizmet bazında parti animasyonları, "catering" servisleri (açılış kokteyl ve partilere yiyecek içecek servisi) Türkiye için yeni sayılırdı. Parti Kampani, bu anlamda hizmet veren kuruluşların en başarılısıydı. Geçen yıl yapılan şirket içi Brayn Sitorming (Beyin bombardımanı) sırasında Oytun ve eks görlfrendi İdil'in bastırmasıyla, Parti Kampani, yeni hizmet grupları oluşturup iş alanını genişletme kararı almıştı. Doğum günü partileri için eve servis veren palyaçolardan oluşan animatör grubu, yıldönümü kutlanan kişinin adına yapılmış özel afişleri bilboordlara yapıştıran ekip, gardın partilerde eski panayır ambiyonsi yaratan cambaz, şerbetçi, macuncu, kokoreçci, simitçi gibi seyyar satıcıların katıldığı davetler, medyada yankı bulmuş, Parti Kampani, Oytun'un önerisiyle giriştiği bu organizasyonlarla kendi yarattığı kulvarın tartışmasız lideri olmuştu. Esasen Oytun, Parti Kampani'de hissedarlığa doğru emin adımlarla ilerliyor, "ayın personeli" geyikleri, üç maaş ikramiyeli "bonus" lütuflarıyla kendisini daha fazla oylayamayacaklarını, bunu yönetimin de bildiğini düşünüyordu. Tüm EQ ve IQ'suyla kendisini vakfettiği bu işten daha fazlasını beklemek hakkıydı. Son hazırladığı işle, herkesi adeta hipnotize edecek, sonra da masaya yumruğunu vuracaktı. Herru ve merru'dan başka alternatif yoktu.

İdil aslında iyi bir kızdı. IQ olarak tamam da, EQ olarak anlaşamıyorlardı. Birlikte son hazırlanan kır partisinin "çek listini" gözden geçirirlerken, İdil'in fosforlu sarı flomaster tutan eli, kazaen eline değince, tüm bedeni tuhaf bir elektrikle sarsıldı, ama toparlanması kısa sürdü. "Çiganlar çıngar çıkarıyo" dedi İdil'e. Bu partide Çigan Grubu'nun gösterisi olmasın. Panayır ambionsi için ille de çingene çalgıcılar olması şart diil, konservatuar Keman'dan dört çocuk bulup roman kostümü giydiririz, darbuka felan işte... İdil, "iyi de abi" dedi, "o geçen partiye gelen çalgıcı ekibi, atmosferi sahici kılan en sıkı takımdı. Tamam, arıza bi tarafları var, fakat, olay da o yani. Davetliye, bu herif cüzdanımı yürütür mü, bir şeyden huysuzlanıp bana sustalı çeker mi sertliğini yaşatıyo, anlatabiliyo muyum?" Anlaştılar sonra. Yalnız, geçen gardın partide sarhoş olup panç kâsesine izmarit atan bakla falı bakıcısı kadının yerine yenisi bulunacaktı, İdil, konuyu kırmızı renkli ufak bir post it e not edip çek list kağıdına yapıştırdı. Şerbetçinin takma bıyığı sakil duruyordu, seyyar pilav arabasının piknik tüpünden yapılma lüks ışığıyla aydınlatılması daha gerçekçiydi, geçen yılki pilli ışıldak saçma olmuştu... Arnavutköy Akıntı Burnu'nda köfte minibüsü işleten Gökşen'e haber salınacaktı. Közde mısırcı aynı adam olsundu. Yalnız, düğüne gelir gibi takım elbise giymemesi konusunda uyarılacak, biyerden beyaz satıcı önlüğü tedarik etmesi istenicekti. Alev yutan adamın ücretine "benzin parası" dahildi... Macuncu, horoz şekerci tamamdı. Peki ya, tavşana niyet çektiren ak sakallı amca? Geçen partide en çok o niyetçi amca ilgi görmüştü. Oytun, tavşanın İdil'le kendisi için çektiği niyet kağıdını düşündü. O zaman, daha yeni "çıkmaya başlamışlardı". Oysa, tavşan önünde dizili yüze yakın kağıt parçasının arasında kendileri için ayrılık yazanını çekmişti. Kağıttaki mani, "Menekşe gözler yalan bakar/Manası yoktur, hakikati saklar/ Sonu yok bu riyanın/Cümle yollar ayrılığa çıkar" diyordu. Oytun, bu kısa süreli "fleşbekten" aklına gelen bir yaratıcı düşünceyle sıyrıldı. Ciklet reklamı. Aksakallı nur yüzlü niyetçi bir amca var... Tavşanın niyet çektiği tablada "Falım" sakızları doludur. Tavşan bir sakız çeker. Amca gülümseyip beyaz dişlerini göstererek sakızı tabla başında duran tiineyç çifte uzatır. Delikanlı ve kız sakızın içinden çıkan falı okurlar, mutlu bir şekilde sarılarak yürürler. Tekrar amcayı görürüz, üstüne cikletin logosu biner... Oytun, bu kısa cümleleri hızla bir kağıda yazıp, fikri araklanmasın diye, İdil'e göstermeden cebine attı.

"Niyetçinin tavşanı ölmüş gelemiyomuş". Oytun, ofisteki akrobat lambaya tutturulmuş bu postiti görünce, hiç duraksamadan bir ofisboy bulup, Mısır Çarşısı'ndan "sıfır tavşan" aldırtmayı düşündü. Önümüzdeki gardın parti, niyet çekmeyi henüz öğrenememiş "vasıfsız bir tavşanla" geçiştirilebilirdi. Ama ek iş olarak ciklet reklamını kabul ettirebilirse, bu süre içinde, tavşan terbiyecisi niyetçi dede, hayvanı eğitirdi. Okeydi.

Niyetçi dede, "Nuh" deyip "peygamber" dememe konusunda kararlılık gösteriyor, "vasıfsız tavşanı" eğittiğini, fakat, gardın partiye asla gelmeyeceğini, isterlerse tavşanlarını geri alabileceklerini söylüyordu. İdil telefonda "yapma amca yaa, başkası olmaz, biz senin yüzünü istiyoruz" dedi, dede "La havle" çekti. Konuşma uzadı. Derken, Oytun İdil'e "dede mi yok lan" dedi. Cast ajansından "nur imajlı dede" istendi. Peki, bizim dede aksesuar olarak kullanılmak üzere niyet tablasıyla manilerini verebilir miydi? Hayır.

O gün öğleden sonraya kadar Oytun'la İdil gülüşerek, parti için bir sürü mani metni yazıp minik rulolar yaptılar. Öğleden sonra da dedeye uğrayıp, "feys tu feys" son bir ikna geyiği çevirdiler. İhtiyarın gönlünü edemeyeceklerini anlayınca, eğitilmiş tavşanlarını geri alıp ofise dönmeye karar vermişlerdi ki, dede ağzındaki baklayı çıkardı... "Tavşan tabladan boş kağıdı çekti" dedi. Her niyet tablasında bir boş kağıt olur. Milyon kere çektirsen tavşan ona dokunmaz. Ama çekerse, yedi vakit geçer, ölüm gelir. Bana gelirse evimde bulsun"... Oytun, bu olup biteni "Emeyzing sitoriez" (Alacakaranlık Kuşağı öyküleri) için "hoş bir türü" olarak, İdil'e göstermeden gizlice not defterine kaydetti. Bir kaç tane daha bulup, yeni sezon için televizyona verebilirdi.

Kır partisinin ortasında aniden indiren yaz yağmuru, konuklara eğlenceli dakikalar yaşattı. Tüm davetliler, çil yavrusu gibi ağaçların altına kaçıştılar. Medya sırılsıklam olan ünlülere ardı arkasına flaşlar patlatıyor, kendiliğinden çılgınlaşan atmosfer, çok konuşulacak enstanteneler yaratıyordu. Oytun, sığındığı karaağacın altında tanımsız bir mutlulukla olanları izlerken, gözünü kör eden bir flaşın patladığını sandı. Son sandığı şey oldu. İlkten partidekiler de "leyzır animasyonu" yapılıyor diye düşündüler. Oysa ilk kez yıldırım çarpan bir insanın ölümüne tanık olmuşlardı. O kır partisi, haftalarca konuşuldu.

Akşamsefası

Sınırı geçen Rum genci Anastasis Isaak, BM görevlileri ve polislerin gözleri önünde, linç edildi.

İHRAÇ FAZLASI 'TOSUNLAR' KIBRIS'TA YİNE KAN DÖKTÜ

11 Temmuz günü, sabah saatleri... **Kıbrıs**'ın güneyinde, yurtdışında yaşayan bir gurup Rum motorsikletli, uzun bir süredir hazırlandıkları "**KKTC sınırı**"na taarruz hazırlığında...

Günlerdir bu çevreler tarafından ajite edilen ve sınırı aşarak **Girne**, **Mağusa** ve **Güzelyurt**'a girmeyi hedefleyen Rum gençleriyle, yurdışından "**ihraç**" motorsikletliler, **Lefkoşa**'daki **Makarios Meydanı**'nda toplanıyorlar. Bazı eylemci Rumların da **Düzce**, **Derinya**, **Güvercinlik**, **Akıncılar** bölgelerine yığılmaya başladığı dikkat çekiyor.

Rum radyosunun haberine göre, **Milli Muhafaza Gücü** alarmda, hastaneler ve itfaiye ile birlikte...

Rum yönetimi ve üst düzey bürokratların toplantısından çıkan Motorsikletliler Federasyonu Başkanı **Yorgos Hacikostas**, Makarios Meydanı'na gelerek burada toplanan kalabalığa, eylemin yasaklandığını duyuruyor. Hacıkostas'ın gerekçesi şu:

" Türkler'in yerleştirdiği mayınlar ve kurdukları pusulardan dolayı, eylem yaparsanız hayatınız tehlikeye girecek."

Kıbrıs'ta yayımlanan **Yeni Düzen gazetesi** haber merkezinden aldığımız bilgilere göre,11 Ağustos sabahı, Kıbrıs patlamaya hazır bomba gibi. Kuzey'de motorsikletlileri engellemek için dikenli teller, çelik halatlar, çivili kalaslar sınıra yerleştirilmiş. Birgün önce Türkiye'den gelen çok sayıda Ülkücü ile adadaki Türkiyeli yandaşları, **Mücahitler Derneği**'nin önünde toplanmış.

Saat: 11.00 sularında, **BM Genel Sekreteri Butros Gali**'nin girişimleriyle **Rum Yönetimi Başkanı Glafkos Klerides**, bu eylemin yasaklandığını duyuruyor. Duyurunun hemen ardından, eylemciler Rum Başkanlık Sarayı'nın çevresini sarıyor ve ardından **Ledra Palace** barikatına geliyorlar.

Her iki yakanın şovenleri, **Derinya**'ya doğru yol akıyorlar. Bu arada Düzce'de silahlar patlıyor. Derinya'da da Rumlar, güvenlik birimlerini taş yağmuruna tutuyor. Televizyonlardan yapılan çağrılarla sınırın iki yakasındaki kalabalık büyüyor.

Yollarda üç hillalli ve bozkurt amblemli bayraklarıyla "**siviller**"... Saat:15.30'u gösterirken, her iki taraftan da şovenler, tel örgüleri aşmayı zorluyor. Rumlar, sınır bölgesinde yangın çıkartıyor.

Bu arada, bazı "yetkililer" tarafından Ülkücüler, ön saflara yerleştiriliyor.

Ara bölgede bir anda Rum ve Türk göstericiler birbirine giriyor ve bu sırada olaylar can alıyor. **Anastasis İsaak** adındaki Rum genci, taş atarak geldiği ara bölgeyi ihlal ettikten sonra, kaçmak isterken ayağı dikenli tellere takılıyor. Yere düşen İsaak, bu sırada Ülkücüler'in hışmına uğruyor.

Demir çubuklarla, kalaslarla dövülüyor İsaak ve kaldırıldığı hastanede can veriyor.

Saat: 19.00'da olaylar sona eriyor. **"Alarm"** kalkıyor. Olayların faturası: 1 ölü 56 Rum ve 12 Türk yaralı...

Pazartesi günü, Türkiye'den giden Ülkücüler ile adadaki Türkiyeli yandaşları, **KKTC Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş**'ı ziyaret ediyorlar, " **Başbuğ Türkeş, Başbuğ Denktaş**" sloganlarıyla.... Denktaş, "**evlatları**"nı kabulünde, tüm dünyanın gözleri önünde işlenen cinayetle ilgili şu değerlendirmede bulunuyor:

"Biz o anaya ve aileye acıyoruz ve üzülüyoruz. Rumlar'ın bunu yapmamaları, bizi tehdit edip tel örgütlerimize gelmemeleri gerekirdi. Ama Rum'u Ülkücüler öldürmedi. Türkiye'den gelenler olmasaydı bile bunların olacağını herkes biliyordu. Bunları basınının bilmesi, doğru yazması, doğru yansıtması gerekir."

Rum Yönetimi Başkanı Klarides de, zıt açıklamalarla, topu Denktaş'a atıyor. Oysa adanın iki yanında yaşayan halklar, kan değil, kardeşçe yaşamak istiyor ama barış yine başka bir bahara erteleniyor.

'Devletimiz, öyle demokratik ve bağımsız ki...'

Kıbrıs'ta yaşayan halkların üzerinde savaş ve ölüm, yıllardır kol geziyor. Bir süre önce, yazarları Kutlu Adalı'yı "faili meçhul" cinayete kurban veren Yeni Düzen gazetesinden **Oya Gürel**, konuyla ilgili olarak sorularımızı yanıtladı:

- Kıbrıs'ta kan tohumlarının atılışı hangi tarihsel süreçten geliyor?

Gürel- Yüzyıllar boyunca Venedikliler'den Lüzinyanlar'a, İngilizler'den Osmanlılar'a kadar onlarca devletin, krallığın, imparatorluğun hükümranlıklar kurduğu, halkları bir türlü özgürlüklerini yaşayamamış bir ada: Kıbrıs... Kıbrıs'ta yaşayan Rumlar ve Türkler, yüzyıllardan sonra ilk kez 1960 yılında bağımsız bir devlet olarak yaşayabilmenin şansını yakalayabilmişti. Bu da uzun sürmedi, süremedi, sürdürülmedi...Bir yandan süper güçler, bir yandan Enosi
lıları,
den k
ğün i
dar z
'ateşk
bu yı
kusur

- K
dar k
den b

Gü
bağla
darbe
rekatı
kat b
yarat
toplu
oluşt
edip
toplu
züms
bazen
rin a
baltal

- K
da ya

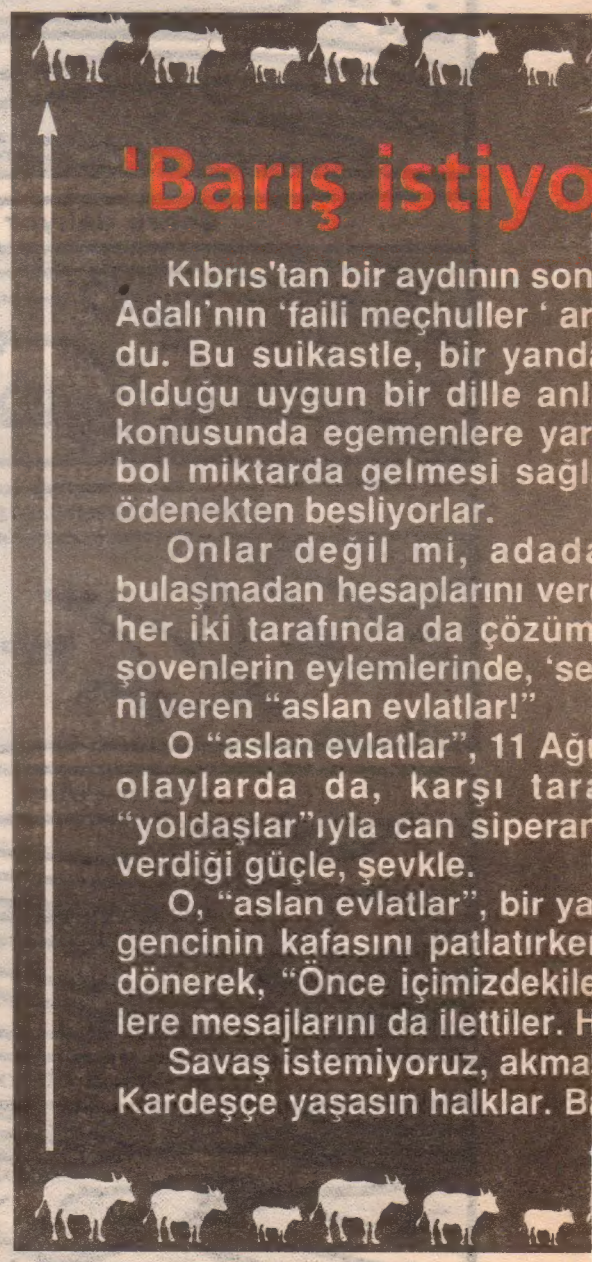

'Barış istiyo

Kıbrıs'tan bir aydının son
Adalı'nın 'faili meçhuller ' ar
du. Bu suikastle, bir yand
olduğu uygun bir dille anl
konusunda egemenlere yar
bol miktarda gelmesi sağl
ödenekten besliyorlar.

Onlar değil mi, adad
bulaşmadan hesaplarını ver
her iki tarafında da çözüm
şovenlerin eylemlerinde, 'se
ni veren "aslan evlatlar!"

O "aslan evlatlar", 11 Ağ
olaylarda da, karşı tara
"yoldaşlar"ıyla can siperan
verdiği güçle, şevkle.

O, "aslan evlatlar", bir ya
gencinin kafasını patlatırke
dönerek, "Önce içimizdekile
lere mesajlarını da ilettiler. H

Savaş istemiyoruz, akma
Kardeşçe yaşasın halklar. B

Akşamsefası

s, diğer yandan da Taksim hülya-
küçücük adayı 1963 yılında yeni-
an gölüne boğarak bölünmüşlü-
k adımını attılar. 1974 yılına ka-
aman zaman ısınan görece bir
es' ortamında yaşayan Kıbrıslılar,
ın 15 Temmuzunda yine kan ko-
a bulandılar.

**ıbrıs'ta yaşayan halklar, bu ka-
anla yoğrulmasına rağmen, ne-
r barış ortamı yaratamıyor?**

rel- Önce adayı Yunanistan'a
nak isteyen faşist cuntanın kanlı
i, ardından 20 Temmuz 1974 ha-
arkasında binlerce ölü, evsiz, sa-
rakarak bugünkü sınır çizgisini
ı. O günden bugüne kadar, iki
ı arasında yeniden barış ortamını
ıracak çözüm arayışları devam
uruyor. Ancak ne yazık ki her iki
nda da bulunan statükocular, çö-
ızlükten çıkar sağlayan çevreler,
açık seçik bazen barışçı maskele-
dına sığınarak çözüm çabalarını
ımaya çalışıyor.

**ıbrıs'ın diplomatik varlığı, ada-
şayanlara nasıl yansıyor?**

Gürel- Bölünmüşlüğün adımlarının atıldığı 1963 yılından bugüne Kıbrıs Türk Cemaati, Otonom Kıbrıs Türk Yönetimi, Kıbrıs Türk Federe Devleti ve on olarak da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti isimlerinin altında yaşayan Kıbrıs'taki Türk toplumunun bugün çok özel bir yeri var. 1974 yılından beri adanın kuzeyinde yaşayan Kıbrıs Türk toplumunun minik devleti, Türkiye dışındaki hiçbir devlet, krallık, imparatorluk, diktatörlük tarafından tanınmıyor. Kıbrıslı Türkler, Türkiye dışında bir ülkeye gitmek istedikleri zaman, ya geçici bir 'T.C' pasaportu almak zorunda kalıyor ya da gittikleri yerde pasaportlarına değil, içine iliştirilen bir kağıda damga vuruluyor. Ambargolar her alanda kendini hissettiriyor.

> ❝ Çözümsüzlükten çıkar sağlayan çevreler, bazen açık seçik bazen barışçı maskelerin ardına sığınarak çözüm çabalarını baltalamaya çalışıyor. ❞

- Kuzey Kıbrıs'ta devletin konumlanması ne üzerine oturuyor? Bir aydın olarak, Kıbrıs'ın fotografını anlatır mısınız?

Gürel- Kendi içlerinde de büyük sıkıntı var Kıbrıslı Türkler'in. Bu topluma hala cemaat gibi gören kafaların ta 1958'li yıllardan beri uygulamakta oldukları iç baskılar bunlar. 1958'li yıllarda başlayan ve adada barışı savunanları, komünist diye sokak aralarında vurdurtanlar, bu baskıları çeşitli şekillerde sürdürüyor. Çözüm, bugünkü statükoyu savunan, adada sağlanacak barışla sahip oldukları güçlerini yitirecekleri korkan güçler için korkulu bir rüya hatta kabus. Çözümü isteyenler ise 'hain, Rumcu, düşman.' Adanın kuzeyinde yaşayanlar bir 'devlet' kurmuşlar. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti adıyla. Türkiye'deki resmi ideolojiyi savunan medya ise bu cumhuriyetin ne kadar 'demokratik' ve 'bağımsız' olduğunu her fırsatta ballandıra ballandıra anlatıyor... O denli demokratik ve bağımsız ki; bu 'sivil' devletin polis örgütü, hala sivil otoriteye değil de güvenlik kuvvetlerine bağlı. Düşüncelerinden ötürü kimse hapse atılmıyor, idam edilmiyor, isteyen istediğini yazma özgürlüğüne sahip. Tıpkı, yönetici güçlerin de tüm yazılıp söylenenleri hiç yazılmamiş, söylenmemiş gibi kabul ettirme, bir anda gündemden yok etme hakkına sahip olduğu kadar. O denli demokratik ve bağımsız ki; yaşamsal öneme sahip kararlar, halkın seçtiği insanlar tarafından değil, o insanların görev yaptığı binanın tam karşısında bulunan bir başka binadaki insanlar tarafından 'anadan evlada mesaj' olarak veriliyor. Kendi insanları bir adadan bir adaya göçe zorlanırken, devletin başında bulunanlar, 'giderlerse gitsinler, gelen Türk, giden Türk' mantığıyla 'Kıbrıslılık'ı tamamen toplumun defterinden silmek için ellerinden geleni yapıyor. Seçim zamanlarında, yarım saat içinde 'vatandaş' yapılan binlerce insana oy kullandırarak, 'Ana'nın onayladıklarının iş başında olması sağlanıyor.

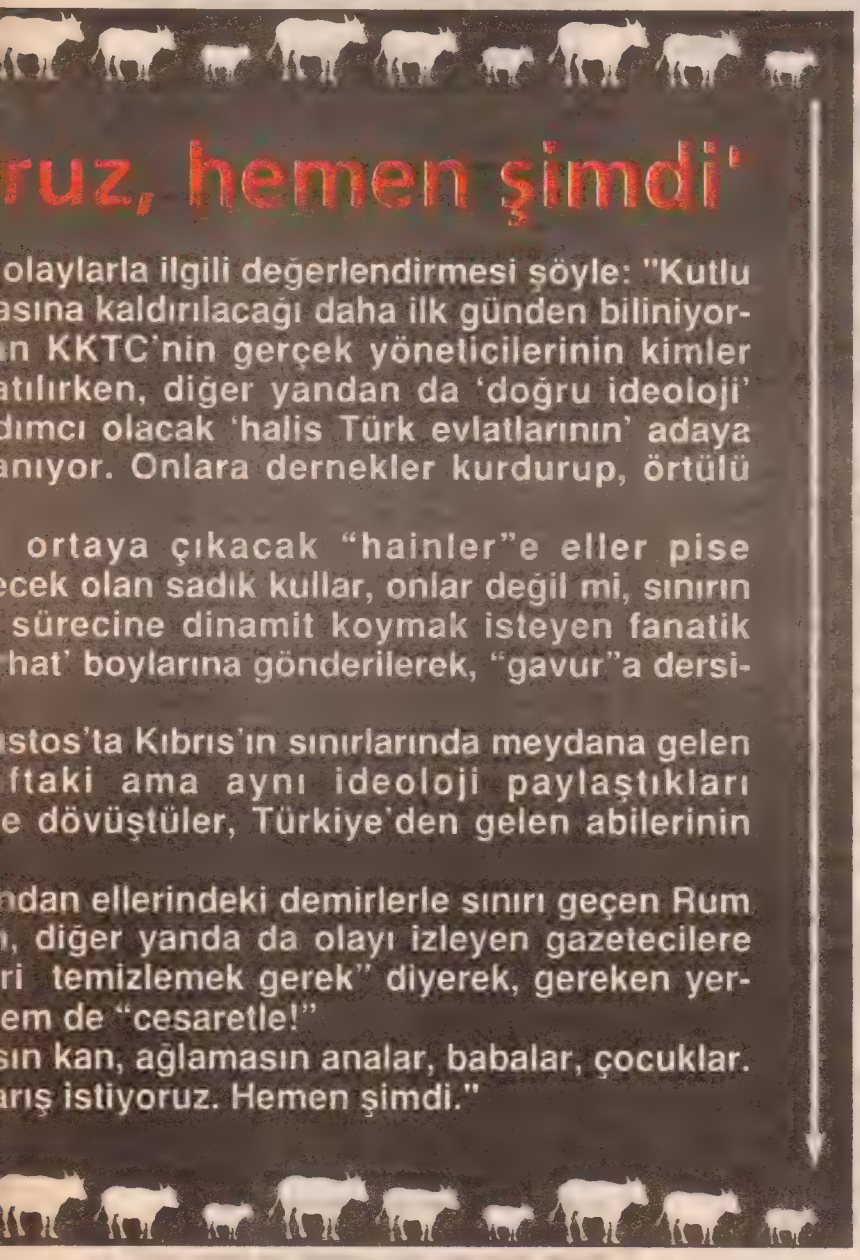

ruz, hemen şimdi'

olaylarla ilgili değerlendirmesi şöyle: "Kutlu
asına kaldırılacağı daha ilk günden biliniyor-
ın KKTC'nin gerçek yöneticilerinin kimler
atılırken, diğer yandan da 'doğru ideoloji'
dımcı olacak 'halis Türk evlatlarının' adaya
anıyor. Onlara dernekler kurdurup, örtülü

ortaya çıkacak "hainler"e eller pise
ecek olan sadık kullar, onlar değil mi, sınırın
sürecine dinamit koymak isteyen fanatik
hat' boylarına gönderilerek, "gavur"a dersi-

stos'ta Kıbrıs'ın sınırlarında meydana gelen
ftaki ama aynı ideoloji paylaştıkları
e dövüştüler, Türkiye'den gelen abilerinin

ndan ellerindeki demirlerle sınırı geçen Rum
, diğer yanda da olayı izleyen gazetecilere
ri temizlemek gerek" diyerek, gereken yer-
em de "cesaretle!"
sın kan, ağlamasın analar, babalar, çocuklar.
arış istiyoruz. Hemen şimdi."

Barış isteminin bedelini hayatıyla ödedi

Kıbrıs'ta, artık halkların birarada yaşamasını savunup, barış istemenin bedeli ağırlaştı: Ölüm... Tıpkı, adanın popüler gazetecisi, 61 yaşındaki Kutlu Adalı'nın başına geldiği gibi. Adalı'nın kaleme aldığı son haberleri oldukça dikkat çekici. Adalı, öldürülmeden bir süre önce, çalıştığı Yeni Düzen gazetesinde, Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde öğrencilerin akademik hakları için eylem yaparken, içlerinden Kürt kökenli bazı öğrencilerin bir gecede, sivil otoriteden habersiz sınırdışı edilmelerine dikkat çekiyor. Adalı, yine bir yazısında müze olarak kullanılan St Barnabas kilisesine baskın düzenlendiğini, baskın sırasında bekçilerin bir odaya kapatılarak, "Aiz Barnabas"ın mezarının kazılıp delik deşik edildiğini ortaya çıkarıyor. Baskını yapanlar da askerler. KKTC yöneticileri , önce bu olaydan haberi olmadığını söylüyor. Günlerce sonra, aynı yetkililer, "Gereken lüzum üzerine düzenlenmiş bir baskındı" açıklamasını yapıyor. Bu haberlerin yazarı Kutlu Adalı, geçen Temmuz ayında, bir gece yarısı öldürülüyor. Suikasti de, kontra örgütü olduğu öne sürülen Türk İntikam Tugayı (TİT) üstleniyor. Aradan bir ayı aşkın zaman geçerken, Adalı cinayeti dosyası, Türkiye'deki birçok benzeri gibi rafa kaldırılıyor. Kutlu Adalı, öldürülmeden önce yazdığı son yazısında, Kıbrıs halkına şu satırları miras bırakıyor:

Kutlu Adalı

".. Eğer kimliği, kişiliği, herşeyi elinden alınmış bir toplum durumuna düşmüşsek ve hiçbir tepki göstermemişsek, vatansever solcuları, aydınları, yazarları, öğretmenleri, sendika yöneticilerini, işçileri hain gözlerle görmüşsek, seçimlerde oyumuzu yalnış politikacılara vermişsek başımıza herşey gelecektir. Boyun eğdiğimiz, sindiğimiz sürece eriyip yokolmamız kaçınılmazdır. 'Anavatan- Yavruvatan' söyleminin cazibesine pek kapılmayınız. Yavru elden gitmiştir, ortada artık ana vardır. Ana bu, döver de sever de!"

MESUT KARA

Artizler Kahvesi

SANSÜR HİKAYELERİ

Filmin adı: *Şoförün Karısı*
Gerekçesi: *Leyla ile Handan'ın birlikte oturmaya karar verdikleri zaman* ***"kazancımızı ortaya koyar beraber harcarız"*** *sözü bir çeşit kominizim düşüncesi telkin ettiğinden.*

Sinemacıların korkulu rüyası sansür yıllardır dillere destan ve çoğu neredeyse komik uygulamalarıyla Cumhuriyetin ilk yıllarından başlayarak günümüze kadar süregelmiştir. Çoğu zaman keyfi kararlarla yasaklanan filmler hatta yakılan filmler izleyicilere ulaşamamış ya da film bir çok sahnenin çıkarılmasıyla izleyiciye ulaşabilmiştir. 1939 yılında **"filmlerin ve film senaryolarının kontrolüne dair nizamname"** yürürlüğe girer. Nizamnamenin 7. maddesi denetimini şu hükümlere göre yapıyordu:

1) Herhangi bir devletin propagandasını yapan, 2)Herhangi bir ırk ve milleti tezyif eden, 3)Dost devlet ve milletlerin hislerini rencide eden, 4)Din propagandası yapan, 5)Milli rejime aykırı olan siyasi, iktisadi ve içtimai ideoloji propogandası yapan, 6)Umumi terbiyeye ve ahlaka ve milli duygularımıza mugayyir bulunan, 7) Askerlik şeref ve haysiyetini kıran ve askerlik aleyhine propaganda yapan, 8)Memleketin inzibat ve emniyeti bakımından zararlı olan, 9)cürüm işlemeğe tahrik eden, 10)İçinde Türkiye aleyhinde propaganda vasıtası olacak sahneleri bulunan filmlerin çekimine müsade edilmez.

Sinemada ilk sansür uygulaması 1919 yılında **Mürebbiye** filmiyle başlar. İşgal ordularının Fransız komutanı General Franchet d'Esperey tarafından yasaklanan filmin Anadolu'ya gönderilmesine ve gösterilmesine izin verilmez. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın romanından uyarlanan filmde bir Türk ailesinin yanında mürebbiye olarak çalışan Fransız kadının hikayesi anlatılır. **Madam Kalitea**'nın başarıyla oynadığı Fransız mürebbiye çalıştığı evin bütün erkeklerini baştan çıkarır ve birbirlerine düşürür. Fransızları küçük düşürüyor gerekçesiyle böylece ilk sansür uygulaması başlamış oluyordu.

Sansürle başı derde giren sinemacıların başında kuşkusuz **Metin Erksan** gelir. 1950'li yılların başında çektiği **Karanlık Dünya** adlı filminin adı sansür komisyonunca **Aşık Veysel'in Hayatı** olarak değiştirilir. Yine aynı film, oyunculardan Aclan Sayılgan ve Kemal Bekir'in Komünist Parti kurma suçundan tutuklanmasıyla 7. maddenin 5. fırkası gereğince tümden reddedilir. Daha sonra tekrar komisyona giren film şartlı olarak izin alabilir. Ekin boylarının kısa ve cılız oluşu, ziraat işleminin çok ilkel olması, turna dansı yapan dört kızdan ikisinin çıplak ayaklı, ikisinin çarıklı oluşu şartlı kabulün gerekçelerinden bazılarıdır.

Yine Metin Erksan'ın **Yılanların Öcü** ve **Susuz Yaz** adlı filmleri de sansürden nasibini almıştı. O dönemin **Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel Yılanların Öcü**'nü köşkte izleyip çok beğenmesine ve Metin Erksan'la yapımcı Nurset İkbal' i tebrik etmesine rağmen film sansürden izin alamayarak tümden reddedilmişti. Susuz Yaz da **"gayri ahlaki"** bulunarak tümüyle reddedilmişti.

Duygu Sağıroğlu' nun **Bitmeyen Yol** filmi köyden büyükkente göç eden köylülerin yaşam öykülerini anlatıyordu. Fakat olur mu öyle şey, sansür kurulundan haberiniz yok galiba. Tabii ki filmin, halka gösterilmesine yurt dışına çıkarılmasına **"şehrin en kötü ve en sefil yerlerini, işçilerin en sefil hayat şartları içinde yaşadıklarını belirttiği, bütün işverenleri kötü huylu, hoyrat, işçiyi hakir gören kişiler olarak gösterdiği ..."** gerekçesiyle izin verilmez.

Lütfi Ö.Akad'ın yönettiği **Hudutların Kanunu** da sansür kurulunca yasaklanıyordu. **Yılmaz Güney**'in **Umut** filmi 10 maddelik gerekçeyle yasaklanıyordu. Bu maddelerden biri şöyleydi: **"Filmde Yılmaz Güney ve arabası bakımsız, pis, yırtık, çok zayıf bir at ile iş yapması ve geçinmesi şansa bağlı olup kalabalık bir aileyi geçindirilmesi düşünülmez iken, bu araba ve at fakirliğin bir sembolü olarak ele alınmış, çeşitli olaylarla da çalışmak imkanı bulunmadığı kanaatı verilmiştir." Yılmaz Güney**'in **Ağıt** filminde de sakıncalı sahneler bulunarak o sahnelerin çıkarılması isteniyordu. **"Doktor hanımın Yılmaz Güney'in vücudundan kurşunu çıkarırken hep bir ağızdan şarkı söyleme sahnesinin çıkarılması."** Filmde kaçakçı Çobanoğlunu oynayan Yılmaz Güney jandarmalar tarafından vurulur. Vücudundan kurşun çıkarılırken direnme gücü verebilmek için adamlarının söylediği, sansür kurulunun filmden çıkarılmasını istediği türkü **"Zahit Bizi Tan Eyleme"** dir. **Süreyya Duru**'nun çektiği **Kara Çarşaflı Gelin** de **"memleket asayişine zararlı"** olduğu için yasaklanmıştı.

1970'lerdeki seks filmleri furyasında da **"umumi terbiyeye ve ahlaka, milli duygularımıza mugayir bulunan"** filmler sansürden geçmiyordu.

Anlatmakla bitmeyecek kadar çok ve çoğu komik gerekçelerden bazılarını sayın **Agah Özgüç**'ün **"Türk Sineması Sansür Dosyası"*** kitabından kendisinin iznini alarak aktarıyorum.

Filmin adı: Şoförün Karısı
Gerekçesi: Leyla ile Handan'ın birlikte oturmaya karar verdikleri zaman **"kazancımızı ortaya koyar beraber harcarız"** sözü bir çeşit kominizim düşüncesi telkin ettiğinden.

Filmin adı: Belanın Kralı
Gerekçesi: İşe el koyan polislerin **"biz de şaştık kaldık"** demesinin çıkarılması.

Filmin adı: Killing İstanbul' da
Gerekçesi: "Polis öldürdü" sözünün çıkarılması, Mine Soley' in profesörün evinde asistanken, evine döndüğünde aynanın karşısında bikini ile arkadan görüldüğü sahnenin çıkarılması.

Filmin adı: Vur Tatlım
Gerekçesi: Rum kızının söylediği **"kabuksuz çekirdek yiyecektim"** sözünün çıkarılması.

Filmin adı: İstanbul Dehşet İçinde
Gerekçesi: Otomobilin patlayan sol tekerleğinin sağ olarak değiştirilmesi.

Filmin adı: Aşkınla Divaneyim
Gerekçesi: Arifin Nuri'ye söylediği **"gidi"** ibaresinin çıkarılması.

Filmin adı: Kıran Kırana
Gerekçesi: Uyuyan işçinin uyandıktan sonra Kamil'in arkasından söylediği **"Birgün elime fırsat geçer, ben sana gösterim"** sözlerinin, Gül'ün yaralı olan Kamil'in kolundan kurşunu çıkardığı sahneden, bıçakla kolunu kurcalandığını gösteren pasajın halk üzerinde tavahuş uyandırdığından çıkarılması.

Filmin adı : Yüz Karası
Gerekçesi: Genç aşıklara söylenilen **"Bir yastıkta kocayın"** sözünün çıkarılması.

Filmin adı : Anadolu'da Roma Mozaikleri - Karanlıkta renkler - Üçüncü Murat Surnamesi
Gerekçesi: Türkiye'yi ilkel ve halkını sefil olarak gösteren bazı sahnelerin çıkartılması şartıyla.

** Türk Sineması Sansür Dosyası -İnceleme-Agah Özgüç. Koza Yayınları-1976*

Şeyedi YORUM

"ŞEYEDİ'LER ve YORUM'LARI"

CAN BARSLAN

TANIMLANAMAYAN YAŞAMSAL HEDEF OLAYLARI

O, yaşamın her alanında yanıbaşımızdadır... Bazen kapıyı açtığımız zaman evimizde, bazen pazen bir giysinin kolaltı oyuğunda, bazen selülitli bir basenin çatlak kılcal damarlarında, kimi zaman da yıkık bir evin bodrumuna atılmış 1937'den kalma eski bir tel dolabın, karşıdan baktığımızda sol alt köşesinde kalan paslı çivinin ahşapta açtığı deliktedir... Ama en önemlisi, onun ne olduğu sorulduğunda düşünceye dalan salak bir yazarın, nasılsa bir şey bulurum deyip de bulamadığı zaman anlamsızca sırıtışında ve kaçmaya çalışırken ardında bıraktığı şavalak ayak izlerindedir... Yani, o yoktur!..... Dur lan!.. Aslında niye olmasın ki!.. Belki de bunun cevabı "şiddet" sözcüğünde saklıdır... Evet... Şiddet yaşamın her alanında yanıbaşımızda değil midir?.. Şiddetten kimimiz bol sarmısaklı bir tuzlama kadar nefret ederken kimimiz de ekmeğimizi şiddete doğrayıp, kışlık Tavşanlı kömürümüzün parasını vahşet satarak kazanmıyor muyuz... Evet!..

Aklımı yalıyim, buldüm işte...

Otomotiv sektöründe çalışan bir arkadaşım vardı..... Otomotiv sektörü!.. Ne komik bi tamlama bu yaa?..

– Ne iş yapıyorsunuz?..

– Ee, otomotiv sektöründe çalışıyorum beyefendi...

– Sektör lan!..

Şiddetin, yaratıcılığa bürünerek estetik bir tasarıma dönüşmesini en somut haliyle bu arkadaşımda gözlemlemiştim... Ayrıca iki insan arasında nasıl olup da böylesine "yaşamsal hedef" farkı olabildiğine de ilk kez bu arkadaşım sayesinde tanık olmuştum... Onun yaşamsal hedefi oldukça büyük ve iddialıydı... Kendi Otomotiv Sektörünü kurmak... Sabaha kadar içki içtiğimiz bir gecede bana bu büyük hedefini anlatmıştı... Kaporta dizaynını ve motor sistemini tamamen bitirdiği yeni bir araba tasarlamıştı... Hatta bu arabanın şeklini peçeteye çizmiş ve sonra sanayi casusluğundan korkarak peçetenin üzerine soslu patlıcan bulayarak çizgileri kapatmıştı. Bu arabanın markası "Vırck" olacaktı... Amblemini duyduğumda ise dehşetten donakaldım... Ezilmiş kedi!.. Evet!.. Vırck marka arabalar öyle seri ve öyle hızlı gidecekti ki yoldan geçen hiçbir kedi onun altında kalıp ezilmekten kurtulamayacaktı... Bunu duyduğumda şaşkınlığımı ve şiddetin bu denli yatırıma dönüşmesi karşısında kapıldığım dehşeti saklayabilmek için öksürdüm ve haydariyi de acı yapmışlar dedim...

Arkadaşım gecenin sonunda bu projesini kimseye anlatmamam için beni dilimi kesmekle tehdit etmiş sonra da özür dileyerek benim yaşamdaki hedefimin ne olduğunu sormuştu... Benim hedefim onunkinin yanında öyle zavallı ve komik kalmıştı ki söyleyemedim bile... Avşar kızının konserinde ön sıralarda oturup, sonra da onun beni sahneye çağırması ve birlikte yere dört ayak üzerine çökerek "seen beniiim canıım, sen kara sevdalım, bir şeyler söylemek o kadar zooor" diye şarkı söylerken popolarımızı sallamak.....

Kendi yaşamsal hedefimden utandım ve "güzel olan her şeyi sevmek ve kalıcı barış" falan diye çok geyik bir cümle geveledim...

Akşamsefası

Vedat Özdemiroğlu

VEDAT BEY'İN GÖRKEMLİ HAYATI

Vedat Bey hislidir, içlidir. Fakat maneviyatçı değildir. Nedir? Maddecidir. Bu son asrın özelliği de budur. Bir şekilde içi ezilenler, duygu olayına girenler daha ziyade maddeciler olmuştur. Olsun.

Balık Tutan Şaşı Kedi Sokağı *
(yeni serüven)

Vedat Bey, davetteydi. Moğolistan Konsolosluğu, Moğollar' ı bir araya getirdiği için, Vedat Bey'in dostu Bay Kaan Erdener'e plaket veriyordu. Moğollar, aksak ritimle müzik çalıyorlardı. Vedat Bey altı kez alkışlayıp töreni terketti.

Sokakta biraz yürüdü. Var mı yok mu bir yağmur, gökyüzü gri, Vedat Bey'in pardesüsü havalanması gerektiği kadar havalandı. Hava, macera için müsaitti. Vedat Bey, bir bodrum katından yükselen şarkıyı dinledi..

"Londra'da üç gün kaldım
İlk gün müzeleri gezdim
İkinci gün evde kaldım
Son gün ise kavga çıktı"

Vedat Bey, duvara dayanıp şarkıyı sonuna kadar dinledi. Sözleri bu kadardı. Bu nasıl bir şarkıydı? Bu şarkıyı söyleyen adam kimdi? Hasta müzisyeni muhakkak göz takibine almalıydı.

Sokağın karşı tarafında kiralık bir ev gördü. Hemen tuttu. Depozito karşılığı kol saatini, peşinat karşılığı kös- tekli saatini verdi. Ev bomboştu. Odası kireç, yüzü güleç kapıcıya cebindeki bütün parayı vererek, bir tane sallanan sandalye, bir adet de kum saati almasını istedi. Kapıcı alışverişteyken, kapıcının sağlıklı karısı (kocasının teni ilaçtı), Vedat Bey'e bir demlik çay ve küçük bir tüp getirdi. Vedat Bey, teşekkür etti. Kapıcının karısı rica etti. Vedat Bey, tebessüm etti. Kadın gitti.

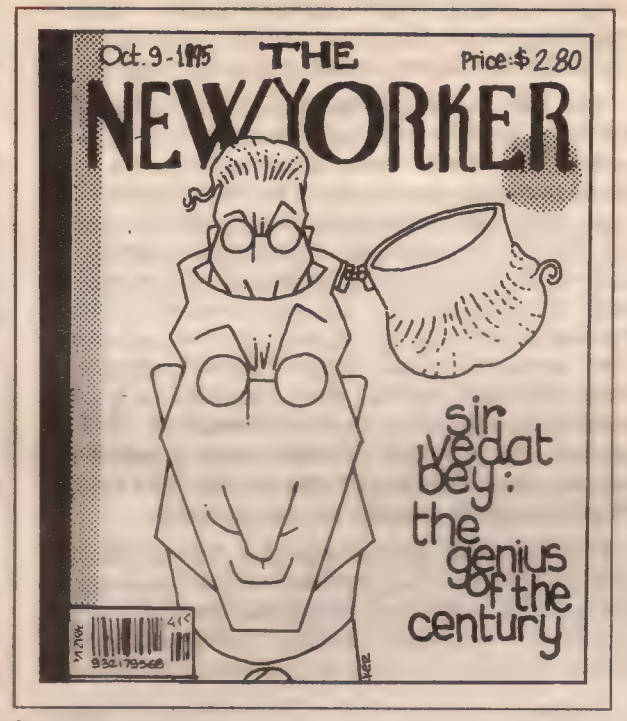

Bir saat, onbeş dakika sonra Vedat Bey, sallanan koltuğunda oturarak, bir yandan çayını içiyor, bir yandan da hem pencerenin önündeki kum saatini, hem de pencerenin ötesindeki hasta müzisyenin evini izliyordu. Kumların tamamı dökülmeden, bir iz yakalayacağına emindi.

Sağlıksız müzisyen, yeni bir şarkıya başlamıştı:

"Olga Korbut-Olga Korbut
Olga! - Tolga!"

Vedat Bey, gözlerini pencereden ayırmayarak, bardağına çay koydu. Sonra çayını içti. Sonra şarkı yine değişti:

"Fotokopide büyüttüğüm,
Solaryumda dirilttiğim
Plastik çiçeğimi ütüledin sen
Ellere verdin"

Vedat Bey, not aldığı bütün bu şarkı sözlerini inceledi, inceledi. Bir sonuca varamadı. Akrostiş yoktu. İpucu yoktu. Sonra müzik kesildi.

Vedat Bey ayağa kalktı. Az sonra sakallı müzisyen, elinde boş çuvalla dışarı çıktı. Vedat Bey fırladı.

Müzisyen, sokak sokak gezdi, gördüğü bütün kedileri çuvala attı. Vedat Beyimiz, müdahale etmeden izledi. Müzisyenin yüzü, kireç gibiydi. Bir saat, onbeş dakika sonra, sakallı hasta, çuvalında yirmibir kediyle evine girdi. Vedat Bey de kendi evine girdi.

Kırkbeş dakika kadar müzisyenin evinden sadece kedi çığlıkları geldi. Sonra sağlıksız müzisyeni, kendi apartmanlarına gelirken gördü. Müzisyen, kapıcının sıhhatli karısıyla biraz konuştu. Sonra kadından bir basma elbise alıp evine döndü.

Vedat Bey hızla düşündü. Sonra pencere camını kırıp atladı. Hiç durmadan, müzisyenin dar penceresine uçup, bodrum katına daldı. Umduğu gibiydi: Sakallı, zavallı kedileri birbirine dikerek, onlardan bir kadın yapmıştı. Şimdi de bu zavallı kadın-kedilere entari giydirmeye çalışıyordu. Vedat Bey uçarak tekme atmayı düşündü. Ama vakit kaybetmemek için önce tekme attı, sonra uçtu. Sakallı sapık orgunun üstüne yığıldı.

Bir saat, onbeş dakika sonra, mini mini kediler veterinerde, sapık sanatkâr kodeste, Vedat Bey ise aslanlar gibi sokaktaydı.

Vedat Bey, duygu bisikletine binmiş, yıldırım gibi gidiyordu.

*Balık Tutan Şaşı Kedi Sokağı, Bodrum-Gümüşlük'te hakikaten var.

SONER GÜNDAY

ORÇUN'un günlüğü...

22 Haziran: Bütün gün boyunca Ayfer'i düşündüm

23 Haziran: Bu gün de bütün gün boyunca Ayfer'i ve ona olan aşkımı düşündüm.

24 Haziran: Bütün gün Ayfer'i, ona olan aşkımı ve Akmerkez'i düşündüm. O koca binayı nasıl yapmışlar, şaştım kaldım, o camlar, o yürüyen merdivenler yani mükemmel bi tesis olmuş helal olsun onu yapanlara, helal olsun emeği geçen herkese, bravo doğrusu, pes, aşkolsun.

25 Haziran: Şöyle uygun bi ortam olsa da Ayfer'e bi açılabilsem. Ona karşı olan hislerimi en mükemmel cümleleri kurarak bi anlatabilsem.

26 Haziran: Düşündüm de mükemmel cümle olayına hiç girmesem daha iyi olucak galiba, çünkü daha önceki girişimlerimde laf hep karıştı başka başka anlamlar çıktı, Ayfer söylediklerimden hiç bişey anlamadı.

27 Haziran: Tabi ya, telefon açıp çok basit bi şekilde "Seni seviyorum Ayfer" ya da "Ayfer sana aşığım" demek en iyisi.

28 Haziran: Bu işler telefonda olmaz, "Seni seviyorum Ayfer" dediğimde suratındaki ifadeyi görmem lazım, ya bana "Ben de seni seviyorum" derken o anda büroda bulunan diğer insanlara el kol işaretleri yaparsa ve telefonu kapatıktan sonra hep beraber bana gülerlerse.

29 Haziran: Hepsi gülebilir ama Rauf gülmez, o benim en iyi arkadaşımdır.

30 Haziran: Belki Rauf da gülebilir, kötü niyetinden diil de hani topluluk psikolojisi, bi espri yapılır herkes güler espriyi beğenmeyen ya da anlamayan içten gülmese bile anlamadığı belli olmasın diye ya da nezaketen bi tebessüm edebilir.

1 Temmuz: Tebessüm etsen bile sen benim en iyi arkadaşımsın Rauf, bu hareketini anlayışla karşılıyor ve sana kızmıyorum.

2 Temmuz: Yanlız dikkat et Rauf hoşgörünün de bi sınırı vardır.

3 Temmuz: Dostluklar kolay kurulmuyo Rauf, suratındaki kaslara sahip ol gereksiz yere salma onları bi espri uğruna yıkma bu güzel dostluğu.

4 Temmuz: Bu gün Raufu aradım, telefona Nevzat çıktı, muhabbete girmemek için sesimi değiştirip sert bi tonla "Rauf'u çağır bakiyim" dedim. "Kim arıyo" dedi. "genel müdür" dedim. "Bi saniye efendim hemen çağırıyorum" dedi. Rauf geldi hemen sordum. "Ben orda yokken benim hakkımda bi espri yapılsa güler misin" dedim. Sesi titredi "Hayır sayın genel müdürüm, gülmem" dedi. "Ne genel müdürü ben Orçun, Nevzat'la konuşmamak için öyle yaptım sakın çaktırma" dedim, sonra tekrar aynı soruyu sordum "Yok gülmem" dedi. Bu güzel cevap keyfimi yerine getirmişti, coştum "Nevzat'ı ver bakiyim bi konuşayım" dedim. Nevzat geldi "Nasıl gidiyo Nevzat'çım, işe alışabildin mi arkadaşlarınla uyum içinde çalışabiliyomusun?" diye sordum. "Tabi efendim, alıştım gayet uyumlu çalışıyorum" dedi. "Ben yanımda çalışan personelimle çok ilgilenirim gördüğüm ilk anda sana karşı içimde bi sempati uyandı ki sorma gitsin" "Sağ olun efendim, ben de sizi pek sevdim" diyerek sözümü kesti. "Hadi bakiyim gözüm üzerinde öyle ofiste beraber çalıştığın insanlarla çok samimi olma hele aşk meşk işlerine sakın girme, işinden evine evinden işine git, gel, efendi ol Ayfer'den uzak dur." Birden unutup Ayfer'in ismini söylemiştim. İkimiz de şaşırmıştık. "Kim" dediniz efendim?" dedi. Konuyu değiştirmek için bi iki saniye içinde en doğru kararı verip en doğru şeyi söylemeliydim. Söyledim de hemen "Eğer sıkı çalışırsan sana sene sonunda ekstra pirim olarak tam ikiyüz elli milyon lira vericem" dedim. Bu yüksek harcamam sayesinde Ayfer mevzusunu unuttu. Biraz da şirket politikamızdan falan bahsettim, iyice aklı karıştı, iyi günler dileyip telefonu kapattım.

Bi taşla üç kuş vurmuştum hem Rauf'un gerçek dostum olduğunu anlamıştım, hem Nevzat'la dalga geçmiştim hem de Ayfer'den uzak durmasını sağlamıştım. Neşelenmek hakkımdı.

Televizyonu açtım, güzel bi şarkı çalıyordu, sesi sonuna kadar açtım, sehpayı kenara çekip salonun ortasında dans etmeye başladım. Bi süre sonra alt kattaki komşu duvara vurdu, "Kes lan gürültüyü!? diye bağırdı, hemen televizyonu kapattım. Çok korkmuştum çünkü kendisi çok sinirli bi adamdır. Bütün gece sessiz sessiz oturdum, ama aklım hep alt komşudaydı ya adamı uyku tutmazsa ve bundan beni sorumlu tutarsa, gelip kapıma dayanırsa. Gece yarısına doğru aklıma gelen bi fikir beni rahatlattı. Eğer adam gelirse "Üniversite sınavını kazandım, ona seviniyordum abi" diyecektim karşısında bütün fatülteleriyle yek vücut olmuş bir ilim irfan yuvasını, koskoca bir üniversiteyi görünce biraz yumuşardı herhalde..

Aksamsefası

“Komünizm, birader komünizm...”

HACER YILDIRIM

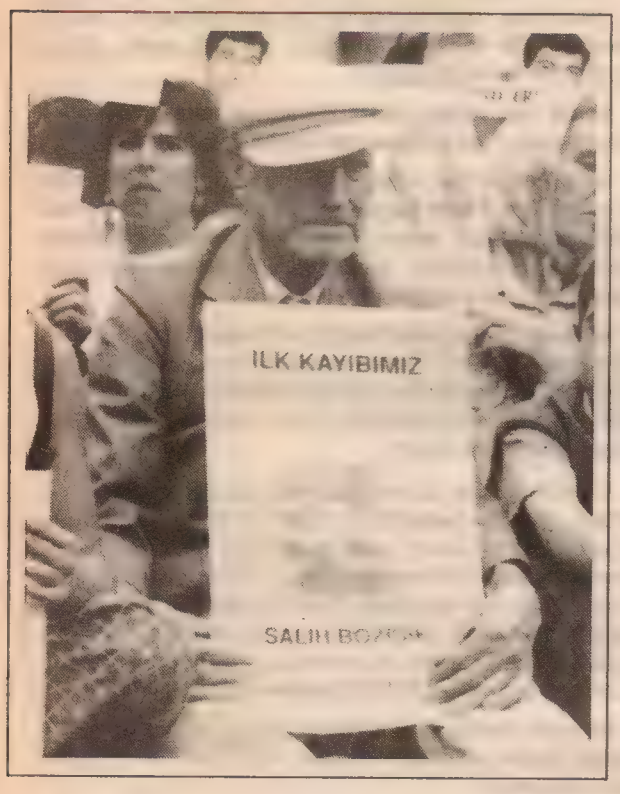

Bizi 1 Mayıs'ta tevkif ettiklerinde kardeşimin fotoğraflarını 1. Şube'de gördüm. Orada polis Sadullah 'kardeşin bizden kurtulamaz' dedi, sonra kardeşimden haber alamadık. Vilayete dilekçe verdik, TBMM'ye dilekçe yazdım. 6 ay sonra cevap geldi ama hakkında bilgi verilmedi. Kardeşim kaybedilmişti.. 1935 yılından sonra İzmirli küçük Abbas Bakırköy'de öldürüldü. İskeçeli Hasan kayboldu. Mustafa Suphi'den başlamıştır bu kayıplar. Bugünkü cumhuriyet döneminde aynen devam ediyor. "

Cumartesi annelerinin eylemine son haftalarda hiç gittiniz mi? 94 yaşındaki Mehmet Bozışık, 61 yıldır kayıp olan kardeşi Salih Bozışık'ı arıyor. Her cumartesi Galatasaray'da eylem bitiminde zorlukla ayağa kalkarak şu sözlerle eylemini noktalıyor :

"94 yaşındayım. Yetmiş beş senedir komünistim. Dünyada sömürünün kalkmasının mücadelesini yapıyorum. Bunun için 16 sene hapis yattım, dört defa sürgün edildim. Bugün de bu sistemin yıkılmasının mücadelesini yapmaktayım. Kardeşim Salih Bozışık 1935 yılında Mustafa Kemal döneminde kaybedildi. Lakabım. "Boz Mehmet" . "

94 yaşındaki bu yaşlı kömünist sözlerini bitirdiğinde etrafındakiler alkışlamaya başlıyor. Alkışlar bittiğinde, Bozışık için o her geçen gün biraz daha ağırlaşan kavga başlıyor. Bastonuna dayanarak yürüyor, Karaköy'e gitmek için bir taksi arıyor. Onu alkışlayan gençlerden biri soruyor, "Nereye gideceksin?"

Ağır işiten Mehmet Bozışık'a soru tekrarlanıyor ve yanıtlıyor: "Karaköy'den gemiye bineceğim." Genç kolundan tutuyor ve taksi bulmak için beraber yürüyorlar. Taksi bulunuyor, genç yanından ayrılıyor. Bu her zaman olmuyor, genellikle o evine de taksi bulmaya da bakkala da yalnız gidiyor .

Mehmet Bozışık, yaşadığı tüm tarihi, ayrıntılarına kadar hatırlıyor. Unuttuğu hiçbir şey yok, en çok da onu unutanları unutmuyor.

Kadıköy'de bir apartmanın bodrum katındaki evine gittiğimde, Cumartesi eylemlerindeki gibi şık karşılıyor beni. Oturma odasına geçiyoruz. Bu oda bir kanape, bir koltuk, çeşitli gazeteler, duvarda Lenin, Stalin, Marks ve Kemal Türkler'in resimlerinden ibaret.

94 yaşındaki Boz Mehmet 75 yıldır bir dava uğruna hapis yatmış, sürgün edilmiş, yaşlılığının farkına varmayacakmış ama yürümekte zorlandıkça bunu kabul etmiş. Genç ve gür sesiyle her cümlenin sonunda "Anladın mı birader" diyerek hayatını anlatmaya başlıyor:

"Ben 1901 senesinde Kavala'da doğdum. Babam tütün işçisi annemin ismi Şerife. Mahallemizde üç Şerife varmış. Uzun Şerife, Bodur Şerife, anamıza da Güzel Şerife derlermiş. İşte ben Güzel Şerife'nin beşinci oğluyum. Anam beş tane evlat doğurmuş, ikisi kız, üçü erkek. Bir kız fakruzaruretten 7 yaşındayken ölmüş, mahallenin en güzel kızıymış, diğeri de aynı nedenle ölmüş. Bir kızkardeşiminin olmasını çok isterdim. Babam Kavala'da tütün işçiliği yapmış, annemle evlenmiş. 1901 senesinde Kavala, Osmanlı İmparatoruğu'nun sınırları içindeydi. Kavala, sonra Yunanistan'a geçmiş, sonra Bulgarlar'a sonra yeniden Yunanistan'a. 1917 senesinde Sovyetler'deki ihtilalden sonra Yunanistan'da resmen Yunan Komünüst Partisi kuruldu. Ben 1918 yılında komünizmle tanıştım. Tamam mı birader...

İki sendika vardı, biri kızıl diğeri sarı. Kızıl sendika işçilerin yanında, sarı da burjuvazinin dümen suyundaydı. Biz üç kardeş, tütün işçisi olduğumuz için Salih, Hasan, ve ben Kızıl sendikaya üye olduk. Kızıl sendika komünizmle tanışmamızı sağladı. Komünizmi orada öğrendik.

O yıllarda emperyalizmin Türkiye'ye saldırmasına karşı Yunan Komünist Partisi beyannameler dağıttı. Yunan askeri teşkilatı komünistlerin bu bildirilerine karşı çıkarak Türk askerine karşı silah kullanmadıkları için komünistleri kurşuna dizdiler. Bizler gözlerimizle gördük, yani Türk topraklarına Türk askerine, silah atmayan komünistlerin kurşuna dizildiğini, anlıyor musun birader? "

Bozışık, Türkiye' ye geldikten sonra Türkiye Komünist Partisi'ne (TKP) üye oluyor. 1927 senesinde Sovyet devriminin l0 yıldönümünde TKP bildiri dağıtıyor. Bozışık o dönemde Kabataş'ta bulunan 30 bin kişilik Tütün İşçileri Cemiyeti'nin üyesi olduğunu söylerek devam ediyor: "Sovyetler lehine yazılan bildirilere işçiler karşı çıktı. Kimi Sovyetler'de fuhuş yapıldığını söyledi, kimi desteklediğini. Nuri Küçük isminde bir arkadaşımız çıktı, işçilere dedi ki 'içimizden karşı çıkan ve çıkmayan üç kişiyi seçip Sovyetler'e gönderelim. Onlar gidip bize döndüklerinde Sovyetler'i anlatsın.' Her iki tarafta bu çözüme olumlu yaklaştı. Üç kişi seçildik, bu komisyon Sovyetler'e gidip durumu tetkik edecek ve dönüşte de anlatacaktı. Vize almamız gerekiyordu. Sovyet Konsolosluğu olumlu cevap verdi. Pasaport almak için gittiğimizde bizi 1. Şube'ye götürdüler. Sorguladılar, işkence yaptılar. Sonra bıraktılar bu hadiseler benim Türkiye Komünist Partisi'ne girmeme neden oldu."

Bozışık, ilk tutuklanmasını da şöyle anlatıyor:

"Sirkeci'de Hüdavandigar Kahvesi vardı. Kardeşim Salih Bozışık kahvede oturuyormuş. Kardeşim orada Kemalizm aleyhine konuşmuş. Kardeşimi dövmüşler, ağzını, burnunu kırmışlar. Sonra bana geldi ben de kahveye gidip kahvenin altını üstüne getirdim. İlk tutuklanmam böyle oldu. İlk mahkemede de beraat ettim.

Bozışık konuşmaktan yoruluyor ... Biraz dinleniyor ve sıra kardeşinin kayboluş hikayesini geliyor:

"Biz üç kardeş de Yunan Komünist Partisi'nin etkisi altında Türkiye'ye geldik. İlk olarak Manifesto'yu bana kardeşim Salih Bozışık temin etti. Tütün İşçileri Sendikası'nda çalışırken hücre teşkilatını kurduk. Teşkilatı kuranlar arasında kardeşim Salih Bozışık, Ferit, Edirne'li Lütfü, İzmit'li İsmail bir de ben vardım. Netice itabariyle kardeşimi 1931 senesinde Türkiye Komünist Partisi Sovyetler'e gönderdi. Kardeşim 1935'de Türkiye'ye geldi. Eve geldi, bir gece yattı. Bir gece yattıktan sonra bana sabah dedi ki ' Ben gidiyorum'. Ben nereye gittiğini sorduğumda 'Senin bilmene lüzum yok' dedi ki haklı. O günden sonra görmedim. Bizi 1 Mayıs'ta tevkif ettiklerinde kardeşimin fotoğraflarını 1. Şube'de gördüm. Orada polis Sadullah 'kardeşin bizden kurtulamaz' dedi, sonra kardeşimden haber alamadık. Vilayete dilekçe verdik, TBMM'ye dilekçe yazdım. 6 ay sonra cevap geldi ama hakkında bilgi verilmedi. Kardeşim kaybedilmişti.. 1935 yılından sonra İzmirli küçük Abbas Bakırköy'de öldürüldü. İskeçeli Hasan kayboldu. Mustafa Suphi'den başlamıştır bu kayıplar. Bugünkü cumhuriyet döneminde aynen devam ediyor. "

Yıllarını komünizm davasına adamış bu insan şimdi hiçbir partiye üye olmadığını söylüyor, gerekçesi de Türkiye'de Komünist Partisi olmamasından.

Yaşlı komünist Abidin Dino'nun ölüm yıldönümünde yazdığı bir yazıdan alıntı yaparak bana okuyor :

" Dino yoldaşım, sene, 1942, Haydarpaşa- Adana trenindeyiz. Sen Mecitözü'ne, ben Kırşehir'in Mucur ilçesine sürgüne gönderiliyoruz.. İkimiz bir kelepçedeyiz. Senin sol elinin, benim de sağ elimden aynı kelepçede kelepçeliyiz.

Bu kelepçe bize o zamanın Polis Müdürüyeti olan Sansaryan Han'da vurulmuştu. Ellerimiz başparmaklarımızdan kelepçeli olarak oturduğumuz trenin iki kişilik koltuğunda seninle büyük bir coşku içinde orta dereceli bir sesle Enternasyonal Marşını söylemeye başladık. Sonra sen bir öneride bulundun. Bu öneri üzerene anlaşma yaptık. İlk ölenin mezarı başında anlaşma gereği sağ kalan yoldaş enternasyonal marşı okuyacaktı. Gönlüm bu anlaşmanın senin tarafından yerine getirilmesini istiyordu. Bunu yapmak bana düştü..."

Bu dizelerden sonra sohbetimiz yerini uzun bir sessizliğe bırakıyor. Bana saati soruyor. Saatin 16.00 ya geldiğini söylediğimde bankaya gideceğini ve kardeşinin bir dükkanının gelirinden kalan parayı alacağını söylüyor. Koltuğundan kalkıp Lenin'in rozeti takılı olan ceketini giyiyor. Beraber çıkıyoruz, koluna giriyorum, bana yolda şu sözleri mırıldanıyor:

"Ben 95 yaşına giren bir adamım. Maddi değil ama manevi yardıma ihtiyacım var. Sosyalistlerin hiçbirinin bana ihtiyaçlarını sorduğu yok. Bu insanı üzüyor. Sovyet Komünistleri'ni gördüm, dünya komünistlerini de gördüm. Mukayese ediyorum, insanlara nasıl sahip çıktıklarını. Birçok şeylerde geriyiz. Ben su almak için gidemiyorum dışarı, çeşme suyu da artık içilmiyor ki..."

Bankaya gidiyoruz. Her ay bankaya yatırılan 6 milyon liranın bu kez 5 milyon 300 lira olduğunu farkediyor. Banka memuruna soruyor, memur "bilemiyorum" diyor. Boz Mehmet "Neyse" diyor. Bankadan çıkıyoruz. Ayrılırken bana şöyle diyor:

"Sen artık gidebilirsin, ben şu karşıdaki parkta biraz oturacağım, yarınki cumartesi eyleminde görüşürüz, birader...."

söz söylemek içindir

JEAN GENET

*Gelişigüzel bir açıklamaya girişiyorum: Yazmak, ihanet ettiğimizde elimizde kalan son çaredir. Size söylemek istediğim bir şey daha var: Ancak serseri veya hırsız, kötü bir hırsız elbette, ama sonuçta hırsız, olabileceğimi çok çabuk, aşağı yukarı on dört, on beş yaşında öğrendim. Toplumsal dünyadaki tek başarım şu nitelikte idi, olabilirdi diyelim: otobüs biletçisi ya da belki kasap çırağı, ya da buna benzer bir şey. Ve bu çeşit bir başarı beni tiksindirdiğinden, sanırım çok genç yaşta kendimi, beni ancak yazıya vardırabilecek türden heyecanlara sahip olmak üzere eğittim. Eğer yazmak, tüm hayatınızı çizebilecek kadar güçlü heyecanlar ya da duygular duymak demekse, eğer sırf tasvirleri, anılmaları ya da tahlilleri sizi gerçekten izah edebilecek kadar güçlüyse, o zaman evet, yazmaya Mettray'de ve on beş yaşında başladım.**

Yazmak, verilen sözün alanından kovulduğunuzda size kalan şeydir belki de.

(*) Çalışma notlarından: "Ronsard'ı ve Nerval'i burada okudum. Hırsızlığı burada öğrendim, çalışmayı değil, beni hapishaneye ve sonunda biraz daha uzağa götüren kurtarıcı hırsızlığı."

MERAKLISINA

Ümit Kıvanç

Alenen, çocuk doğurmamaya başladılar, yaşlanıp öldükçe sayıca azaldılar, bazıları yok oldu, bazılarından kalanlar başka toplulukların arasına karıştı.

Hayatta "ortam" denen şeyin önemi ve bize neler yaptığı hakkında hiç düşünür müsünüz? Ama şu, "Abi geçen gün Mert'le Sarp da geldi, işte bi ortam oldu" söylemindeki ortam değil. "Abi çocuğu ortam mahvetti"dekine daha yakın ve bundan çok daha geniş anlamlı olanı.

Charles Darwin, **İnsanın Türeyişi**'nde, "Evcil tavşanların beyinlerinin, yaban tavşanlarınınkilerden epeyce küçük olduğunu gösterdim," diye bilimsel bilimsel övünür. "Bu, onların birçok kuşak boyunca sıkı bir tutukluluk altında yaşamaları yüzünden, zekâlarını, içgüdülerini, duyularını ve gönüllü davranışlarını az kullanmalarına yorulabilir" (Çeviren Öner Ünalan, Onur Yayınları, 2. Baskı, Temmuz 1975 Ankara, s.78).

'Ortam'dan kasıt, işte böyle bir şey.

Meşhur İspanyol fatihler Güney Amerika'ya ayak basıp karşılarına çıkan yerlileri kültürleri, yaşama alışkanlıkları, töreleri ve bedenleriyle ortadan kaldırmaya giriştiklerinde o insanların ortamı mahvoldu. Sadece savaşta yenilmekten kaynaklanan fizik güçsüzlük duygusu ve moral bozukluğu, köklü, sağlam, yerleşik bir toplumsal hayat düzeni olan yerli topluluklarını böylesine dağıtmaya yetmezdi. Asıl, ortamları bozulunca yaşayamaz oldular.

Ve İspanyol işgalinden sonra Güney Amerika'nın özellikle tutunacak dalı olmayan yoksul yerlileri arasında intiharlar hızla yaygınlaştı. Bu insanların önceki kültüründe durup dururken bir sürü insanın intihar etmesi gibi alışkanlıklar pek yoktu.

Ortamını kaybedince yaşayamaz hale gelmenin intihardan daha özlü ve net bir anlatımı olamaz sanırım. Ama başka anlatımları da var. Meselâ dünyanın pek çok yöresinde, başka bir ortamdan gelen ve geldikleri yere yeni bir ortamı dayatan yabancı işgâlcilerin zorbalığıyla karşı karşıya kalmış toplulukların üreyemez hale geldiği görüldü. Alenen, çocuk doğurmamaya başladılar, yaşlanıp öldükçe sayıca azaldılar, bazıları yok oldu, bazılarından kalanlar başka toplulukların arasına karıştı. Ortam yok oldu, o ortamın insanları da yok oldu.

Ne yazık ki; tarihin gördüğü en küstah yaratık olan 20. yüzyıl insanı, ortamını yok edersen insanın ne hale geleceğine pek duyarsız. Soydaşlarına revâ gördüğü, yukarıda sözünü ettiğim muamelenin hatırlatılmasını bile istemiyor. Buna imâda bulunan hiçbir hatırlatıcı-uyarıcı özlü söz yok ortada. Oysa gerekli duyarlılık, meselâ kuşlar konusunda daha fazla var: "Bülbülü altın kafese koymuşlar..."

20. yüzyıl insanının ortam konusundaki duyarsızlığı tesadüfî değil. Çünkü kapitalizm her şeyi sürekli olarak değiştirmeden yaşayamayan, önüne çıkanı parçalayıp yutan, durmadan yeni şeyleri ortaya saçan, insanları bir heveslendiren bir afallatan, muazzam bir hareket olarak ortaya çıktı. İlkel-doğal hayat tarzı için ortam belirleyiciydi, kapitalizm ise ortamı durmadan yeniden biçimlendirmeyi ister.

Oysa insan da, bütün öteki canlılara revâ gördüğü ikinci, üçüncü sınıf muameleye aldanmayalım, ancak bir ortam içerisinde yaşayabilecek bir canlı. Güvendiği, dayandığı, sırf varolduklarını bilmekle kendini rahat hissettiği şeyler, sıkıştığında başvurabileceği yollar, tehlikelerle yüzyüze geldiğinde elini atabileceği araçlar olmalı etrafında. Ve tabiî zihninde; çünkü ortam sadece 'etraf' değil.

İnsan-ortam ilişkisindeki denge ve uyum, belki mutluluk tariflerinin en genel ve asla esasa ilişkin olanının ekseninde yeralmalı.

(Ortamdan bahsetme nedenim, kendi ortamımız üzerine azıcık düşünelim diye. Kimbilir, bakarsınız, bütün günü kaplayan geyiklerimizin arasında, kırk yılda bir, üzerinde azıcık ısrarla durup derinlemesine konuşulabilecek bir konu çıkar. Haftaya yine bu mevzu!)

TUTUNAMAYANLAR'dan... OĞUZ ATAY Bütün Eserleri-1 Birinci Baskı 1984 İLETİŞİM YAYINLARI

ALINTILAR

KEMAL GÖKHAN

...Aynı zamanda yatak olabilen kanepeye oturdu ve bir düğmeye basınca içinde sahte ağızlıklara sokulmuş sigaralar çıkan kutudan bir sigara alıp, Alâettin'in lâmbası biçimindeki çakmakla yaktı. Durum, ümit verici değildi: yerdeki halı mobilyalara hiç uymuyordu. Düğün hediyesi...

...Bir şey dediğim yok, Turgut. Evlenirken de bir şey söyledim mi? Bize çok uğramadın evlendikten sonra. Size mi? Siz kimsiniz? Ben, Nermin, çocuklar...

.... "Bundan yirmi beş yıl kadar evveldi. Aksaray'ın Horozuçmaz Mahallesi Lâlegül Sokağı Hane No. 54, Cilt No. 22, Sahife No. 669'da, iki katlı ahşap bir evde, medeni hali bekâr, cinsiyeti erkek, dini İslam bir çocuk dünyaya geldi. Babası tütün rejisi muhasipliğinden, on sekiz yıl dört ay yirmi iki gün sonra emekliye ayrılacak olan Hüsnü Bey, annesi de ev kadını Mürüvvet hanımdı. Turgut bir ebe marifetiyle, babası ahşap evin alt katında merak ve endişeyle kıvranır ve beş dakikada bir merdivenleri tırmanırken dünyaya geldi..."

"... Annesi Mürüvvet Hanım, kocasının aksine, zorba ve mütehakkim bir kadındı. Oğluna hırçın bir şefkat göstermekle birlikte, onun disiplinli yetişmesi için, hiç bir fedekârlıktan çekinmemişti. Bütün büyük ve mustarip ruhlar gibi, Turgut da bu iki zıt tesirin gölgesinde yetişti..."

...Fakat sonradan garson olmuş bir filozof ya da filozof olmuş bir garsona göre, insanlar karışık salataya benzer.

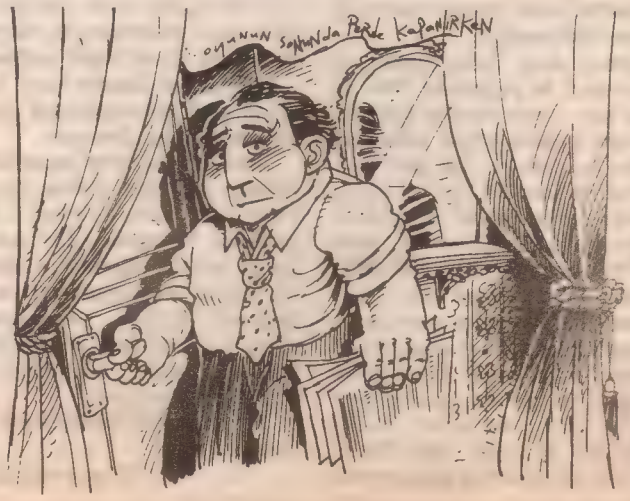

Öylece kal Turgut! Oyunun sonunda perde kapanırken olduğu gibi.

devam edebilir...

BEYOĞLU'NDA GARİBANIN OTOPSİSİ YAPIMAZ

Oktay Güzeloğlu

H E Y K E L

Isık ilkbahar gecelerinden biri. Beyoğlu'nun ara sokaklarından birinde, evimin sokak kapısının önünde beyazlamış saç ve sakalları birbirine karışmış, kirli elbiseleri içinde ince uzun suratlı, düzgün sararmış dişleri, emme-basma tulumbaya benzeyen, bir dolup bir boşalan temiz bakan gözleri ve ağzında her an patlamaya hazır dinamit lokumları ile eskiden tanıdığım otuz yaşlarında karikatürist bir gençle oturuyoruz.

Dostluğumuz yıllar önce sokak ortasında ona bir karikatürümü çizdirmekle başlamıştı ve devam ediyordu. O şarap içiyor ben bira içip konuşuyoruz. Daha çok o konuşuyor:

– Abi bugüne kadar kimseyle bu kadar uzun konuşmadım. Yalnızca hapishanede idam mahkumu bir arkadaşım vardı. Sana benziyordu. Onun da gözlerinde dostluğu okurdum. Sana da güvendim, dertliyim, göçüğüm, yalnızım. Dostlarım şarap şişeleri, masalar, sandalyeler, kaldırımlar. Hep konuşamayanlar. Soru sormuyorlar; çünkü soru sorandan hoşlanmıyorum... Hiç sevdin mi abi?..

Sorudan hoşlanmıyordu ama kendisi ani bir soru sordu. Toparlandım.

– Sevdim tabii. Sonra benden ayrıldı. Barışmak istedim, barışmadı. Öylece bitti. Niye sordun?

– Ben de sevdim abi. Ama onu öldürdüm. Hayır, hayır öldürmedim, öldürmedim. Abi işte bunu anlatmak istiyorum. N'olur sen anla beni, dedi.

– Allah Allah!.. Bu ne demek? Şimdi öldürdüm, öldürmedim diyorsun. Kusura bakma kafam karıştı diyerek gözlerinin içine baktım. Gözlerini yere vurdu ve fısıldar gibi konuştu.

– Nereden başlayacağımı bilmiyorum, dedi.

– Senin bir rahatsızlığın var, utanma, çekinme. Herkesin anlatmaya ihtiyacı vardır. Bana güveniyorsan anlatabilirsin. Bir ihanet mi gördün? dedim.

Gözlerini yerden kaldırarak;

– Hem evet, hem hayır ama ben onu öldürmedim. Bedelini yasal ödedim, fakat yüreğimde beynimde borçluyum. Sana anlatacağım. Ama n'olur beni suçlama. Soru sorma, diyerek anlatmaya başladı. Birden sokak sessizleşti, sanki gürültüler kesilmişti. Kendiliğinden kurulu sokak mahkemesinin bütün duvarları, evler, kaldırımlar, yer-gök, yıldızlar, parlak ay... Her şey sessizleşti. Dinamitin fitili alev almış, yavaş yavaş lokuma toslamaya gidiyordu.

– Ailem beni çocukluğumdan beri avukat, doktor, mühendis gibi para kazanabileceğim meslekleri seçmemi istiyordu. Babam kazamızın en meşhur avukatı, annem ilkokul öğretmeniydi.

Kızkardeşimle ben annemin öğrencilerinden şikayeti, babamın haklı haksız kazandığı davaları dinleyerek büyüyorduk.

Bir de komşumuz vardı. Yalnız başına ve konuşmayan heykelleri ile yaşıyordu. Ben de her okul dönüşü ona uğrar heykel yapışını seyrederdim. Evinin salonu küçük küçük insan başı heykelleriyle doluydu. Bir gün 'kimleri yapıyorsun?' diye sordum, güldü ve 'şu gülenler dostlarım, asık suratlılar düşmanlarımdı' dedi. Baktım, gülenler iki taneydi. Asık suratlılar çoktu. Dikkatimi çeken bir şey daha vardı; köşede duran büyük kadın başı helkeliydi bu. O da asık suratlıydı. Onu sormadım. Annemlerden dinlemiştim. Karısı onu terketmiş. Çocuk aklımla onun kaçan karısı olduğunu sezinlemiştim. Ben de büyüyünce heykel yapıcam dedim. Güldü 'Okulu var, okuluna gider daha iyilerini yaparsın' dedi. Bir de dikkatimi çeken şey, beresini hiç çıkartmazdı. Saçları var mıydı, yok muydu, hiç görmedim.

Bir gün okul dönüşü ona uğradım. Kapıda 7-8 kişi vardı, babam da aralarındaydı. Eve gitmemi, onun öldüğünü söyledi. Onun 7-8 kişinin omuzunda son gidişini ağlayarak izlerken 'Okulu var, okuluna gider daha iyilerini yaparsın' sözleri aklıma geldi. Liseyi bitirdiğimde, evdekiler hangi okula gideceğimi sorduklarında heykeltraş olacağımı söyledim. Babam çok kızmıştı fakat ben ısrar edince sesini çıkarmadı. Ve babamla birlikte otobüsle İstanbul'a kayıt yaptırmaya gelirken, iki jandarma arasında bir mahkumla yolculuk ettik. Babam, 'Allah seni bana böyle göstermesin' dedi. Göremedi: Çünkü erken ölmüştü.

Güzel Sanatlar'da okurken aileme yük olmamak için karikatür yapmayı öğrenmiştim. Geçim ve okul paramı kazanıyordum.

Bir gün kantinde arkadaşların karikatürlerini yaparak gırgır geçerken kantinin bir köşesinde yalnız başına bir kız oturuyordu. Dikkatlice yüzüne baktım. Ne kadar yalın ve temiz duruyordu. Onunla tanışmak için uzaktan karikatürünü yaptım. Götürdüm, hoşuna gitti ve böylece arkadaş olduk. Adı Sibel'di. Zaman içinde birbirimize aşık olduk. Fakat o benim kadar rahat değildi. Arada bir bu sevgi beni korkutuyor, yürümez gibi sözler söylüyordu. Ben ısrarla böyle konuşmamasını söylüyordum.

Gençliğimin ilk aşkıydı. Tertemizdi. Ailesinin mutaassıp olduğunu, sık sık görüşemeyeceğimizi tekrarlıyordu. Bense sırılsıklam aşıktım ve evde ondan gizli gizli onun heykelini yapıyordum. Ona sürpriz yapacak hem de aşkımı daha çok ispatlayacaktım. Sibel hiç kimseyle arkadaşlık kurmazdı. Ben sürekli ona geleceğimizden bahsederdim. O ürkek ve sürekli rahatsızdı. Yalnızca yüzüme bakar bakar sessizce ağlardı. Ona sıkı sıkı sarılır, ağlamasına katılırdım.

Bir akşam okuldan iki-üç arkadaşımla Beyoğlu'na gezmeye çıktık. Önce bir meyhaneye gidip içtik. Arkadaşlar randevuevlerini gezelim dediler. İçimde bir sıkıntı vardı, zorla kabul ettim. Birkaç randevuevi gezdik. Son bir randevuevine geldik. Ben daha kapının camından içeriye baktığımda Sibel'i bir müşteri ile çıkarken gördüm, o beni görmedi. Hızla geriye dönerek karanlık sokaklarda isyan bağırtılarımla koştum durdum. Sabahın kör ışıklarına kadar içtim, içtim... Evime geldim. Gizli gizli yaptığım heykelimin başında durdum. 'Doğum günümde en güzel eserimi yapmam dileğiyle' Sibel'in bana hediye ettiği kocaman balyozu beyaz örtünün altındaki sevgime vurdum. Heykel yere kıpkızıl kanlar içinde devrildi. Kanları görünce ayıldım. Örtüyü kaldırdığımda gördüğüm kafası patlamış Sibel'di. Ölmüştü, öldürmüştüm onu. Çıldırmıştım. Mahkemede derdimi anlatamadım. Akıl hastası olduğuma karar verdiler. Çünkü sürekli 'Onu ben öldürmedim, heykelime vurdum' diyordum. On yıl hapis verdiler.

Sonradan Sibel'in hayat kadını yatalak bir annesi, bir de ortaokulda okuyan bir kızkardeşi olduğunu öğrendim.

Ben ona sürpriz yapacaktım, o da bana sürpriz yapacaktı galiba. Karşılıklı gizli sürprizimiz nerelere gelmişti... Ben de yaşamı bıraktım. Yüreğimde can borcumla yalnızca şarap ve otel parasına sokaklarda karikatür çiziyorum. Yaşamıyorum. Ben katil değilim. Ben katil değilim... Heykelime vurdum. Sevgime vurdum. Ben katil değilim... Ben katil değilim, değilim... diye bağıra bağıra karanlıklara koştu. Kayboldu.

Sokak mahkemesi hâlâ sessizdi. Karar veremiyordu.

Fakat ben 'O katil değildi' diye zaptı imzalıyordum.

Aksamsefası

ŞÊRKO BÊKES

Piyano

Sonbahar'da
çarpan bir grup yürek
beş kıtadan şairlerin
sürü halinde
havalandılar
Usul usul
girdiler bir sandığa
Ve sandık
bir piyanoya dönüştü

Kanat

Bir kuş resmi yaptım
Kelimelerden kafa
kalem ucundan gaga
bir avuç topraktan gövde
sazın telinden gerdan
ottan kuyruk
kirazdan bir yürek taktım
Uçmadı
Ta Van Gogh'un fırçasından
bir kanat takıncaya dek.

* ***ŞÊRKO BÊKES***: Iraklı bir Kürt şair olan Şêrko Bêkes, 1970 sonrası Kürt şiirinin önde gelen isimlerinden biridir. 1987 yılında İsveç PEN Kulübü'nün Toxoliski ödülünü alan Bêkes, Irak'ta kurulan Kürt hükümetinde bir süre Kültür Bakanlığı yaptı. Hala İsveç'te yaşayan Bêkes'in Türkiye'de Avesta Yayınları arasında çıkan "Jı Nav Şiîrên Mın" (Şiirlerimin İçinden) adlı seçki kitabından seçtiğimiz bu şiirlerini şair, "poster şiir" olarak tanımlıyor. **(Kürtçe'den Çeviren: *Muhsin KIZILKAYA*)**

LEB-İ DERYA SAYIN

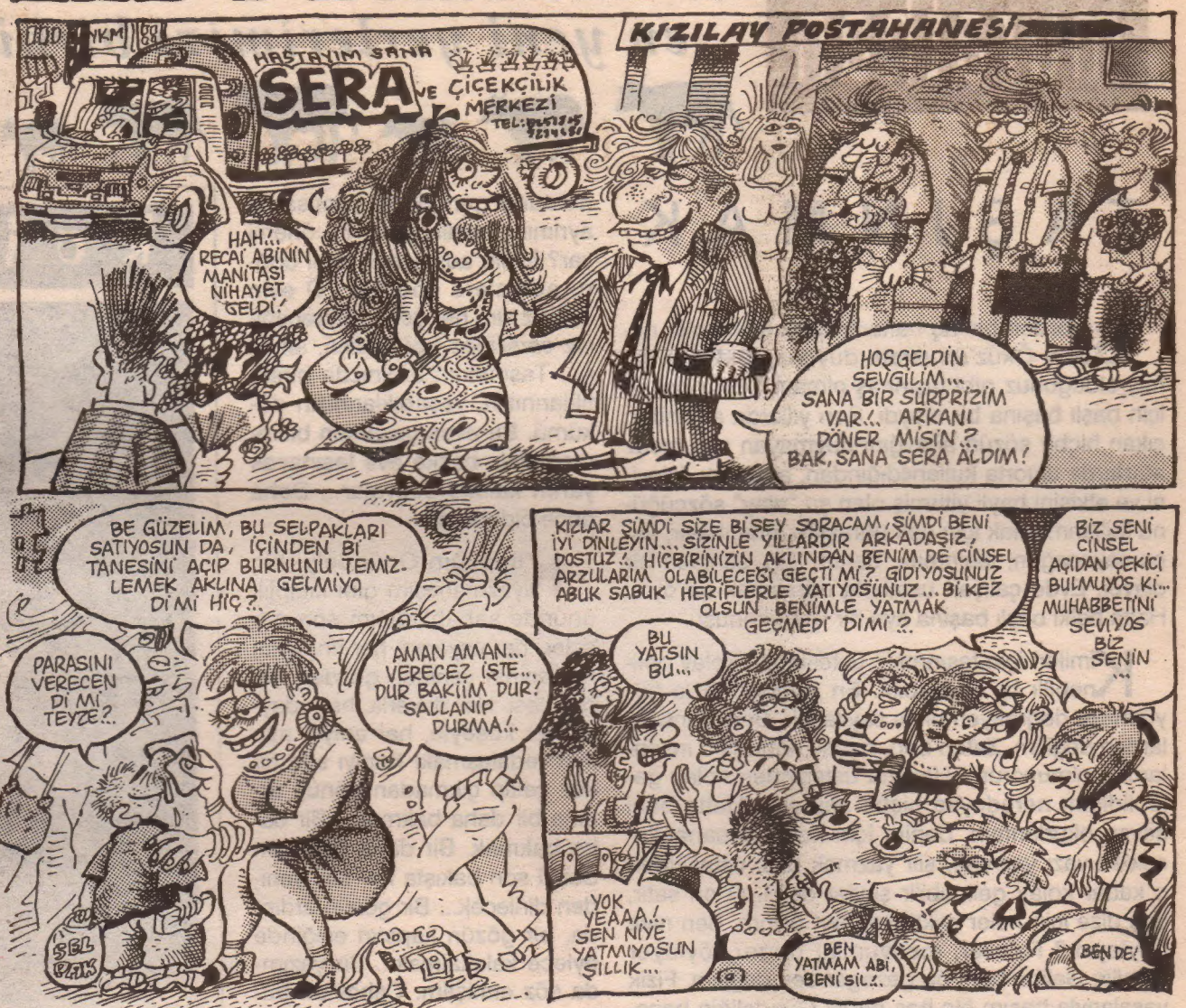

HACI ANA'NIN TUVALETİ

Altay Martı

Odadan gelen sesler üzerine içeriye girdiğinde, şaşkınlıkla "Vışş kele! O nedir herif? Bu da nereden çıktı şimdi..." diyebildi kocasına.

Az önce belediye arazözlerinin suladığı bozuk asfaltlı caddeye yetiştiğinde, yüzüne çarpan serinlik ve toprak kokusuyla biraz canlanıp daha da hızlı yürümeye başladı. İftar neredeyse olacaktı. **"İyidir, hoştur ama oruç ağız kafası bozuk olur şimdi bizim karının"** diye düşüne düşüne kuş gibi ulaştı ufak gri taşlarla döşenmiş sokağa. Kapısının önüne attığı bir kürsüye çökmüş, miskin miskin ezanı bekleyen Hacı Mansur'la selamlaşıp kayar gibi geçip gitti yanından. Oh, sonunda paslı demir kapı!

Avluya girdiğinde karısını pencerenin dibine serdiği bir çul üzerinde mayışık bir şekilde otururken gördü. Daha 'Merhaba' demeye fırsat bulamadan soruyu yedi:

"Çörek otunu aldın mı herif?"

Hiç almaz olur mu? Bayramın yegâne keyfidir çörek! Hiç unutulur mu?

Poşetlerin birinden ufak bir paket çıkarıp karısına doğru fırlattı. Bu, **"Hee, aldım"** anlamına geliyordu.

Elini ayağını yıkamak için banyoya girdiğinde ezan okunmaya başladı. Tüm evlerde, damlarda ve avlularda bir hareketlenme oldu.

Salona döndüğünde yer sofrası hazırdı. Evde karısından başka oruç tutan olmadığından çocukların hiçbiri gelmemişti henüz. Oturup beraberce iftarı açtılar. O ara meyan kökü şerbetini hatırladı Erol. Bir çırpıda ayağa kalkıp mutfağa gitti ve poşetleri eşeleyip iki naylon torba dolusu şerbeti bulup taslara doldurdu. Dökmemeye özen göstererek sofraya getirdi:

"Kadriye, al bir tane de senin için doldurdum. Buz gibi vallahi!"

Topu topu yarım saat sürdü yemek faslı. Sıra sofrayı toplamaya gelmişti. Dizlerini tuta tuta zorlukla kalktı yerinden Kadriye. Yine nüksetmişti bacak ağrıları işte. Eğilip sinideki tabakları ikişer-üçer almaya başlamıştı ki kapıda büyük oğul Nuri göründü. Annesini mıhlanmış gibi görünce, **"Viii, Hacı Ana, gene oran buran mı ağrıyor"** diye hamle yaptı ve kaşla göz arasında taşıdı sofrayı içeriye. Sonra da mutfakta ayaküstü bir şeyler atıştırmaya başladı. İçerde ise Erol habire karısına pıtpıtlanıyordu:

"Şişmansın karı. Bu yüzden ağrıyor o bacaklar. Az ye biraz. Yaşın geldi elliye. Tansiyon olur, kalp olur. Fazla yeme."

Kadriye bu dırdır tarzını artık ezbere bildiğinden karşılık bile vermeye gerek görmeden televizyonun karşısındaki mindere uzandı boylu boyunca. Eskilerden kalma bir Türk filmi oynuyordu televizyonda. Yattığı yerden, tepeden tırnağa rehavet içinde filmi izlemeye başladı. Bacaklarındaki sızı biraz dinmeye mi başlamıştı ne!

Birazdan evin diğer iki oğlu damladı. Salona genel bir selam sallayıp hemen mutfağa gittiler. Pencerenin kenarına oturmuş parmak kalınlığında sardığı sigarasını içen Erol hiç laf sokuşturmasa olur mu? Hemen seslendi arkalarından: **"Otel mi, lokanta mı burası? Niye vakitlice gelmiyorsunuz?"**

Çocuklar bu serzenişlere alışkın olduklarından, hiç dert etmeyip yemeklere daldılar. Erol hâlâ kendi kendine söyleniyordu. Bir ara gözü Kadriye'ye takıldı. Yapıştığı minderde hafif bir uykuya dalmıştı Kadriye. **"Ulan kadın def-i hacetini bile rahatça yapamıyor be!"** diye mırıldandı Erol kendi kendine. Acıyordu karısına; içini müthiş bir şefkat duygusu kapladı. Sonra birden bir düşünce geçti kafasından. Yavaşça kalktı yerinden ve balkona doğru yollandı. Babalarının geldiğini gören her üç kardeş de çaktırmadan bahçeye attılar avuç içlerine gizledikleri cıgaralarını. Sakin bir sesle konuşmaya başladı Erol: **"Çocuklar..."** dedi, **"karar verdim, yarın bizim Hikmet'in ordan bir klozet alalım, bir de usta tutup taktıralım bizim dandini tuvalete. Yazıktır bu karıya. Hiç değilse bayramda rahat rahat oturup yapsın neyini yapacaksa."** Çocuklar gülüşmeye başladılar. Selim **"Vay bee! Desene bizim Hacı Ana da sosyete olacak bundan sonra!"** diyebildi kahkahalar arasında.

* * *

Ertesi gün Erol'la çocuklar yüzlerindeki hınzır gülümsemeyi gizlemeye çalışarak çıkıp gittiler evden. Yarım saat sonra Hikmet'in dükkanındaydılar. Beyaz bir klozet hoşlarına gitti. Pazarlık yapıldı, taksitler ayarlandı. Sonunda alışveriş bitti. Yeni eşyalarıyla birlikte bu kez **"elinden her iş gelen"** Fahri Usta'ya uğradılar. Meramlarını anlatıp, oturup bir de çay içtiler. Onbeş-yirmi dakika sonra da kalkıp hep beraber bir taksiye atlayarak evin yolunu tuttular.

Kendisine **"hediye"** getiren kocası ve çocuklarından habersiz olan Kadriye balkonda ipiere sıra sıra dizdiği patlıcan ve biberlerin yeterince kuruyup kurumadıklarını yokluyordu o sıra. Odadan gelen sesler üzerine içeriye girdiğinde, şaşkınlıkla **"Vışş kele! O nedir herif? Bu da nereden çıktı şimdi..."** diyebildi kocasına. Erol keyifli bir şekilde **"Senin için aldık karı, kıymetini anla"** diye yanıt verdi.

Fahri Usta alet edevatını alıp tuvalete geçmişti bile. Çocuklar arasıra Kadriye'ye takılmaktan geri durmuyorlardı elbette: **"Kraliçeler gibi oldun artık Hacı Ana."**

Üç saat sonra klozetin tuvalete yerleştirme işi bitmiş ve Fahri Usta bir yorgunluk kahvesi sonrası **"Hayırlı olsun"** diyerek çıkıp gitmişti. Erol **"Eee, karı haydi bakalım, biz bize kaldık, gir de bir dene artık!"** diyerek Kadriye'yi tuvalete doğru sürükledi. Çocuklar da **"Yap, yap, yap!.."** diye tezahüratta bulunuyorlardı. Utancından kıpkırmızı kesilen Kadriye istemeden de olsa girdi tuvalete. Çocuklar ve Erol ise kapı arkasındaydılar. Biri duruyor, diğeri konuşuyordu: **"Rahat mı, bacakların ağrıyor mu?"**, **"Sifonu çekmeyi unutmayasın!"**

Kadriye içerde renkten renge giriyor ve bağırıp çağırıyordu: **"Vah! Vah! Vah!.. Bunca yıllık karıyım böyle şeyi ne gördüm, ne duydum. Defolun gidin kapıdan!.."**

Tüm bu olağandışı durum yirmi dakika sürdü. İçerden su sesinin gelmesinin ardından yavaşça kapı açıldı ve Kadriye göründü belli belirsiz bir gülümsemeyle. Hemen heyecanla sordu Selim:

"Nasıldı Hacı Ana, rahat mıydı?"

"Gidin başımdan" der gibi baktı Kadriye hepsine. Üstelediler, sordular da sordular. Sonunda patladı Kadriye: **"Allah sizi kahrede"** dedi mahçup bir sesle ve devam etti: **"Hiçbir şey çıkmadı. Kabız olmuşam."**

Aksamsefasi

murathan

TAŞINMAK

Sizlerden birkaç haftadır uzak kalmamın nedeni Öküz'ün ısrarlı duyurularından anlamış olduğunuz gibi taşınmış olmamdı. Bu, benim için başlı başına bir olaydı. Son yıllarda ağzından çıkan hiçbir sözün ağırlığını duymayan sorumsuz ağızlarda uluorta kullanıldığından, anlamını, işlevini ve etkisini hayli yitirmiş olan şu "olay" sözcüğünü kullanmamak için çok uğraştım ama, hayır, yapamayacağım; taşınmak, benim için, sahiden bir olaydı. Evde çalışan ustalarla uğraşmak da öyle. Hatta belki başlı başına ayrı bir kitap konusu.

Kimileri için taşınmak, üstesinden kolay gelinebilir bir iş olabilir. En azından fazla büyütmeye değmeyen bir iş sayılabilir. Ben, o insanlardan değilim. Zaten ben, birçok konuda o insanlardan olmuyorum. Hayatta üstesinden kolay gelebildiğim neredeyse hiçbir şey yok. Hatta beni seven okurlarımın, benim için kolay iş sanabilecekleri yazı yazmak, şiir yazmak bile, üstesinden o kadar kolay gelinebilir şeyler değil. O on satır, beş dize için neler çektiğimi ben bilirim. Ben niye böyleyim? Falcılar, medyumlar doğru söylüyor olabilir: Galiba ben, bu gezegenden değilim. Fizik yasalarıyla başım hiç hoş değil! Gündeliğin beceriksiziyim. İnsanlara, eşyalara, hayata fazla saygılıyım. Hayaller, rüyalar, düşünceler, duygular, tutkular içindeyim.

Haziran 1987'de yaşamaya başladığım eski evimden haziran 1996'da taşındım. Dokuz koca yıl! Ömür parçası! Bir sevgili! Birkaç kitap! Yalnızca benim değil Pino'nun ve Pişo'nun da eviydi orası. Taşınmak: Sürekli oturmak üzere bir yerden başka bir yere giderek yerleşmek... Yalnızca bu kadar mı? İnsan yalnızca dış dünyada bir yerden bir yere gitmiyor, aynı zamanda kendi içinde de bir yerden bir yere gidiyor. Kaldı ki, mekân değiştirme konusunda çok tutucuyumdur; içimi hazırlamadan hiçbir şey yapamam hayatta. Sinemaya bile gidemem. Yeni ev, yeni hayat demek olabilir mi? Oldurmaya çalışmak gerekir mi? Kedimin yeni eve alışmasını bekledim bir süre. Ama o, beni eski evimizden daha çok seviyormuş; ilk günlerdeki şaşkınlığını çabuk attı üzerinden, üzmedi beni. Kediler yaşadıkları mekâna çok bağlıdırlar, ancak sahiplerine çok düşkünlerse, mekânlarını değiştirmenin sorunlarını daha kolay göğüsleyebilirler. Aferin ona! Ayrıca yukarıdaki "sahip" sözüne aldırmayın, ben mi onun sahibiyim, o mu benim sahibim, bizim evde pek belli değil. Hele benim değil de, daha çok onun isteklerinin yerine geldiği düşünülürse... Durduk yerde kedimden söz edişim yalnızca ondan söz etmeden duramayacak kadar onu çok seviyor oluşumla ilgili değil, aynı zamanda konusu ev olan bir yazı yazarken kediden söz etmemek olanaksızdır; çünkü kedi, evdir.

Taşınmak, bir tür dönemeç, insan hayatında bir sayfanın kapanıp bir başka sayfanın açılması, ya da yalnızca mekân değişimini bir sayfa, bir dönemeç sanmanın yanılsaması... (Bu noktada gerçek ile yanılsama ayrımını kovalamanın ne önemi var? İçinin adımlarıdır seni doğru adreslere götüren.) O evin ardınız sıra her yere götüreceğiniz sarsılmaz görüntüleri, anıları... Taşınırken ardınızda bıraktıklarınızın, yaşadıklarınızın dökümü. Bu evde yaşarken bitiremediğiniz başka eve taşınacak yarım kalmış dosyalar... Daha önce olduğu gibi.

Kitaplığın Önünde'yi hiç yazmamışım gibi kitaplık önünde sabahladığım son geceler, her eşyanın, her andacın, her anının yeniden gözden geçirilmesi. Her duvarla, her odayla, her köşeyle, her anıyla ayrı ayrı vedalaşmak! Kapıyı son bir kez çekip çıkmadan dönüp ardına bir daha bakmak... Bir daha bakmak. Bir daha bakmak. Sanki son bakışta her şey yeniden dirilecek... Bir gözün ardında, bir gözün kapının eşiğinde öylece kalakalmak... Bir yazımda söz etmiştim: Çehov'un bütün oyunları eşikte geçer, diye. Oyun başladığında, kahramanlarımız ya bir yerden gelmektedirler, ya da bir yere gitmekte... Çehov'un oyunlarına kendiliğinden hüzün katan bir şeydir bu. Bir pazar günü, eski evimin eşiğinde bu yüzyılda kaybolmuş bir Çehov kahramanı gibi uzun uzun durdum, son kez kapıyı çekmeden.

Yeni evin eşiğine adım atarken geçmişin yüklerinden olabildiğince kurtarmak istedim kendimi. Bol ışıklı, aydınlık bir başlangıç olsun istedim. Yeni ev, ancak böyle yeni hayat olabilir, diye düşünmüş olsam gerek. Geçmişi güzel taşımak gerek, geçmişin anılarından şimdiyi yaşamayı engelleyecek birer pranga yaratmamak gerek. Yeni evin kendi anılarına gereksinimi var, kendi takvimine, kendi tarihine, kendi "aura"sına; ancak böyle kendine ait bir hayatı olabilir... Üstelik bu kendi evim. Hayatta ilk kez ev sahibi oldum. Benim de evim oldu. Sonuna kadar kalemin ucuyla kazanılmış helal para! Kimsenin sırtından kazanılmamış para! Kelimelerle kazanılmış bir hayat. Hiç kimseye yalan söylemeden, kimseyi aldatmadan, kimseyi kandırmadan, kimseyi sömürmeden; kendini, inançlarını, değerlerini ve arkadaşlarını satmadan, inanmadığın şeyleri yapmak zorunda kalmadan, gözünü aynadaki kendinden ve başkalarından kaçırmadan yaşanılmış ve seçilmiş alçakgönüllü bir hayatın parasıyla alınmış alçakgönüllü bir evim oldu. Harcında sevgim, emeğim, alınterim var. Her çivisini başka türlü seviyorum. Üstelik bütün bunları, toplumun büyük kesiminin ilgilenmediği, dışladığı şiir, öykü, oyun ve yazı yazarak başardım. Elbette kendimle gurur duyuyorum ama, bunları salt kişisel bir başarı öyküsü anlatmak amacıyla değil, yazıya ve sanata gönül verenler, kendinize parmak izinize ve el yazınıza inanıyorsanız caymayın, demek için söylüyorum. Zaten toplumsal karanlık, hiçbir kişiselliğe izin vermiyor; taşınmanın kendi özelimdeki sızılarından, incelikli hüzünlerinden ya da yeni bir evin kapısının açıldığı yeni bir başlangıcın ışıklı umudundan söz ederken, taşınmak ne demek, onca yıldır, evleri yakılan, köyleri boşaltılan, vatanlarından ve topraklarından sürülerek bilmedikleri memleketlere ve hayatlara sürgün edilerek en ağır yaşam koşulları içinde hayatta ve ayakta kalmak mücadelesi veren Kürt halkının yaşadıklarını mahcubiyetle anımsamamak mümkün mü? Elimden fazlası gelmiyor, sizleri kalbimin doğusunda ağırlayabilirim ancak...

mungan

koleksiyon

K u k u u u ! B e n g e l d i m !

KARA ÇALAN

Nihat Genç

KALEM EĞLENCELERİ

Tarihin en büyük klasiklerinden Dante'nin İlahi Komedya'sının da Araplar'dan gittiği tartışılıyor. Bu duruma en çok Çetin Altan üzülecek. Çünkü üstad, ne zaman sıkılsa, şu misali kullanır: "Dante İlahi Komedya'yı yazarken, bizim Kuyucu Murat insan doğruyordu".

Efe argosunda hükümet memurlarına "lülük" denirdi. Çakırcalı Mehmet Efe'nin 1024 "lülük" öldürdüğü söylenir, aralarında, çoluk, çocuk kadın yoktur. Karısı mezar taşına "Meşhur Çakırcalı Mehmet Efe" yazdırdı, halk, mezar toprağından avuç avuç alıp sıtma ilacı olarak kullandı.

Eski Yunan'da kadınların hayatlarında bir kere başka erkekle yatma hakları vardı, bunun için bir tepeye çıkıp otururlardı, (orospu tepesi değil), ta ki bir erkek gelip beğenene kadar. Buraya kadar güzel. Ancak, o tepede beş yıl oturup beğenilmeyenler de olurmuş..

Önüne kemik atmak, diye, bir deyim vardır. Aslı nedir? Eskiden çobanlar bir başka sürüden koyun çalmak isterlerse, çırılçıplak soyunurlarmış. Köpekler çıplak adama hiçbirşey yapmazlarmış. İşin kötüsü, sırnaşırlarmış. Çobanlar sırnaşmadan kurtulmak için köpeklerin önüne yağlı kemik atarlarmış; kemikler karışmasın diye mi?

Birikim Dergisi'nin yıllardır başyazarlığını yapan ünlü düşünce adamı Ömer Laçiner, bir gün minibüste şöförün yanında arkada koltukta da alo reklamlarına çıkmış bir kadın, önce kadına "Abla siz Alo reklamındaki kadın mısınız?' diye sormuş, kadın böbürlenip burnunu havaya dikmiş, bir tafrayla "evet" demiş. Sonra Şöför Ömer Laçiner'e, "şıışşşt kardeş, ablayı tanıdınız mı?" demiş. Ömer Laçiner'de "hayır" demiş, şöför kendi kendine: "Ne mal adamlar var, dünyadan haberleri yok" demiş.

Leyla ile Mecnun hikayesinde Mecnun'un hiçbir işi olmadığını bilir misiniz? Zaten Mecnun demek, cinli demekmiş.

Bir külhanbeyi oyunu, Kağıthane'de, külhanbeyi üstündeki yelek, cepken, don fanileyi çıkardıkça arkadaşları da "dellal, dellal" diye bağırır, külhanbeyi de "sattım, sattım" diyerek çırılçıplak kalana kadar soyunurmuş. Bir tür eğlenceymiş.

Televizyon kelimesi yerine sihirli kutu, büyülü kutu kelimeleri teklif edilmiş, sihirli kutunun da eski ismi, sanduki acaib imiş.

Ağzına bal çalmak, deriz. Aslı, eskiden sünnet olan çocuklar bağırdıklarında susturmak için ağızlarına bal çalınır. Ağızdan dolma laf deriz. Aslı, eski tüfekler ağızdan dolma olduğu için.

Eskiden kalenderlerde perçem bırakmak adetmiş, çünkü, öldüklerinde mezara perçeminden tutularak götürülürlermiş.

Mecnun'un babası Leyla'yı istediğinde, Leyla'nın babası ne diye kızını vermemiş: "Kızım Ufaktır".

Bektaşiler şaraba kızıl deli derlerdi. Darısı başına deriz. Aslı, düğünde gelinin başına buğday, darı atılır, o yüzden. Eskiden çıtkırıldım çocuklara muhallebici denirdi, kızlara? Hanım iğnesi..

Leyla'nın babası Mecnun için ne demiş? Deli mi nedir, çöllerde tek başına geziyor..

Muska'nın kötülerden korunmak vb. için yazıldığını biliriz. Peki şirinlik muskası nedir? Taşıyanlar şirin görünsün, sevilsin, diye.

Sır kelimesi nereden gelir? Çömleğe cila çekmek Türkler'in marifeti. Sırça işi denirdi. Ustalar mesleği kimse öğrenmesin diye, sırrı, sır gibi saklarlarmış. Gün gelip kendileri de unuttu sır mesleğini. Çeliğe ne kadar su verilir, macunlara ne kadar afyon karıştırılır, aklınıza hangi meslek geliyorsa, bugün elimizden çıktı, çünkü sır saklayan ustalar öldü. Hatta ustalar, kızları birgün gelin olup gidecek diye kızlarına dahi söylemezlerdi. Mesela, dünyaca ünlü kök boyalarımızı şimdi Alman kimya profesörlerinden öğreniyoruz. İşin ilginç yanı, sır kelimesini de unuttuk, sonra Araplar'dan alıp kullanmaya başladık. Sır, mır kalmadı, ancak, biz yine de sırrı devlet sırrı gibi koruyoruz.

Leyla ile Mecnun'da Mecnun'un teyze oğlu Zeyd, Mecnun'dan görür, Mecnun gibi aşık olur. Ne var ki, hikayesindeki rolü, Leyla ile Mecnun arasında mektup taşımak.

Batılı masalların yüzde yüzüne yakını Çin ve Hind'den gitme. Yazar Mehmet Önder'e göre, Andersen masallarının birçoğu Mevlana'dan yürütme. Şu meşhur kral çıplak hikayesinin de doğudan gitme olduğu aşikar. Biraz değişik. Padişah birgün birşey dokuyormuş gibi yapan bir adama, senin mesleğin nedir der. Adam , "kumaş dokuyorum, yalnız benim kumaşı piç olanlar göremez" der. Padişah piç olmadığını göstermek için bütün kumaşları satın alır.

Tarihin en büyük klasiklerinden Dante'nin İlahi Komedya'sının da Araplar'dan gittiği tartışılıyor. Bu duruma en çok Çetin Altan üzülecek. Çünkü üstad, ne zaman sıkılsa, şu misali kullanır: "Dante İlahi Komedya'yı yazarken, bizim Kuyucu Murat insan doğruyordu".

Mecnun'un kimseyle konuşmayıp çölde hayvanlarla yaşadığını, sonunda kuşların başında yuva yaptığını biliyor musunuz?

Dünyanın yuvarlak olduğunu batıdan dörtyüz yıl önce Mevlana'nın söylediğini? İşte: "Afitaba terk-i in-gülşen koni/Ta ki tahtü'l-arz-ra ruşen koni". Manası: Ey güneş, bu gülşeni terkediyorsun, yani bu iklimde gurup ediyorsun ki, bizim iklimimizin altındaki yurtları aydınlatasın.

Mecnun'un önce annesinin, sonra babasının, sonra Leylası'nın Mecnun'un düştüğü içler acısı hallere üzülüp öldüklerini biliyor musunuz?

Böylelikle Mecnun'un ne iş yaptığı da anlaşılıyor, ya çöllerde gezmek, ya da kahırdan öldürdüklerinin mezarında ağlamak.

Kitaplık Dergisi'nde okudum, Marko Polo da bir yalanmış. Çin'e gitmemiş. Bir gemiciden dinlemiş, gemicinin Türk olma olasılığı yüksek. Yazarın en büyük iddiası, Çin'e gitseydi, Çinli kadınların daracık demir ayakkabı giydiğini, bu yüzden yolda güçlükle yürüdüklerini, hatta bu yüzden Çinli kadınların evden dışarı çıkamadıklarını mutlaka görür, yazardı, diyor.

Bütün gençliğim boyunca etkisinde kaldığım Mecnun hikayesinde son kararımı açıklıyorum: Mecnun, kızı görüp çöle kaçıyor. Kız binbir bahane bulup Mecnun'u çağırıyor, Mecnun, yine kaçıyor. Bu sefer kız binbir müşkülâtla ta çöllere Mecnun'un yanına gidiyor, Mecnun, yine yok, diyor, yine yok, diyor. Hade be!

Ünlü İskenderiye Kütüphanesi'nin nasıl kurulup, yaşatıldığını bilir misiniz? İskenderiye limanına gelen her gemide arama yapıp, yolcuların üstündeki kitaplara el konuluyor, sonra bir gün içinde kitapların kopyası çıkartılıp, tekrar yolculara veriliyor.

Hipokrat denilen adamın doktorlara evrensel bir ilke olan yemini de yalan. İranlılar'la savaşılırken, 'Onlar bizim düşmanımız, onlara yardım edemeyiz' demiş.

Mecnun'un Leyla'ya ilkokulda aşık olduğunu biliyor musunuz? Büyük bir rivayete göre yedi yaşında.

Armstrong'un ayda ezan sesleri duyduğu da doğruymuş. Eğilmiş taş alacak, arkasından Ofli hoca bağırmış: "Hop hemşerim", Armstrorg: "Bir taş alıp gideceğim" demiş. Ofli hoca: "Kime sordun, aliysin".. Armstrong: "Bütün dünya beni bekliyor, bir taş alacağım, hepsi bu kadar.." Ofli hoca: "Hadi al, al, yalanuz, habu camiiye bir yardım et!.."

Aslı ile Kerem'in final sahnesi tam bir kurgu film. Aslı'nın ailesi, sonunda sihirli düğmeli elbiseyi giymek şartıyla, Aslı'nın Kerem'le gerdeğe girmesine müsaade eder. Kerem gerdek gecesi, Aslı'nın sihirli elbisesinin düğmelerini çözmeye başlamış. Çözdükçe düğmeler kendiliğinden yeniden ilikleniyormuş. İşte o sıra, Kerem'in de ateş başına vurur, yanarak ölür. Aslı, saçlarıyla Kerem'in kül olmuş cesedini süpürürken, saçları tutuşur, o da kül olur.

Kahraman, pehlivan demekmiş, herhalde en milli kelimemiz budur, onu da İran'dan aldık. Tarihi efsaneye göre, Şah Tahmurs'un Kahramanı Katil lakabında bir oğlu varmış. Üç yaşında devlerin içine karışmış. Bir gergedana binerek kaçmış. Binlerce insanı kılıçtan geçirmiş, kahramanı katil olmuş.

Ferhat ile Şirin'de, mektup götürme, arayı bulma işini önceleri karşı çıksa da Şirin'in dadısı yapıyor.

En milli kelimemiz Sancak'tır, değil mi? Hristiyanlar fethettikleri şehirlere, kasabalara manevi büyüklerinin adlarını verirlerdi: Saint Paul, Saint Jack, gibi. Biz de bu kasabaları onların elinden aldık, aynen kullandık.

Aşk hikayelerimizin birçoğu sarayda, birçoğu yollarda, Ferhat'ın ki, dağlarda, Mecnun'un ki çöllerde geçiyor. Ormanda geçen bir aşk hikayemiz yok. Oturup, gelecek hafta hikayeciliğimizdeki bu boşluğu dolduracağım!..

Sonu öldü diye değil, o iyi bir adamdı diye bitecek.

SAYI: 15
15 AĞUSTOS 1996
PERŞEMBE

SAHİBİ:
ŞİMERA YAYINCILIK adına
Mehmet ÇAĞÇAĞ

Yayın Yönetmeni:
Metin ÜSTÜNDAĞ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Kutlu ESENDEMİR

Öküz'e saman ve su verenler:
Altay MARTI, Aslan ÖZDEMİR, Atilla ATALAY, Ayça ŞEN, Bahadır BARUTER, Bahadır BOYSAL, Can KOZANOĞLU, Can YÜCEL, Can BARSLAN, Cezmi ERSÖZ, Cüneyt ÖZDEMİR, Çiğdem ANAT, Devrim SEVİMAY, Derya SAYIN, Eflatun NURİ, Ender ÖZKAHRAMAN, Engin TURGUT, Eşber YAĞMURDERELİ, Ferhan ŞENSOY, Fikret BEKLER, Gani MÜJDE, Güneri İÇOĞLU, Halil TURHANLI, Hacer YILDIRIM, Haydar ERGÜLEN, Kemal GÖKHAN, Kutlu ESENDEMİR, Lütfü OFLAZ, Mehmet ÇAĞÇAĞ, Memed ERDENER, Mesut CEYLAN, Mesut KARA, Metin ÜSTÜNDAĞ, Murathan MUNGAN, Muhsin KIZILKAYA, Musa KART, Nihat GENÇ, Orhan PAMUK, Oktay GÜZELOĞLU, Ömer LAÇİNER, Semra CAN, Sezai SARIOĞLU, Sunay AKIN, Soner GÜNDAY, Tan CEMAL, Tuğrul ERYILMAZ, Tuncay AKGÜN, Tuncel KURTİZ, Tuncer ERDEM, Ümit KIVANÇ, Vedat ÖZDEMİROĞLU, Yıldırım TÜRKER, Yılmaz ERDOĞAN, Zafer TEMOÇİN

Sayfa Sekreteri
Aydın ŞAHİN,
Fikret ÖZDEMİR

Bilgisayar Tasarım:
Murat YÜCEŞAN
Cebrail OKÇU
Vesile ÖZDEM
Yasemin KALE

Montaj:
Kadri Çavuşoğlu

Satış:
Cüneyt AYDIN

İşletme:
Orhan AÇAR

Halkla İlişkiler:
Suzan ÇARK

Muhasebe:
Yaşar AKŞAHİN

Bina Görevlisi:
Yasin ADIYEKE

Tel: 251 42 44 - 251 57 54,
Fax: 251 52 67,
Baskı: Basmat
Dağıtım: Bir-Yay,
Adres: İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu/ İSTANBUL

ABONELİK KOŞULLARI

AMERİKA - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 100 $ -
6 aylık Abone bedeli 50 $
UZAKDOĞU - (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli - 125 $
6 Aylık Abone bedeli 650 $
AVRUPA (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli 100 DM
6 aylık Abone bedeli - 50 DM
AVRUPA (UÇAK)
1 yıllık Abone bedeli 110 DM
6 aylık Abone bedeli 55 DM
YURT İÇİ (POSTA)
1 yıllık Abone bedeli
3.500.000 TL
6 aylık Abone bedeli
1.750.000 TL

BANKA HESAP NUMARALARI:
Mark hesabı: 3002462 - 0
Dolar hesabı: 3002461 - 2
TL hesabı: 1100384 -7
(Hesap numaralarının hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine aittir)

Aksamsefasi

SON ANDA ALDIĞIMIZ BİR HABERE GÖRE

Beşir Cemal

BUNLAR OLDU

✔ **Cinayet Saati şiirinde "Allahına kitabına sövüp saydım" dizesi nedeniyle hakkında dava açılan Attila İlhan, "Şiir, Haliç'te demirlemiş eski bir vapurun sökülüşünü anlatıyor. Allahına ve kitabına sövülen de bu eski vapur. Vapurun dini, allahı, kitabı söz konusu olamaz" dedi.**

✔ İHD Genel Sekreteri Hüsnü Öndül, "İnsan Hakları Tarihi" kitabının yargılanmasını kınadı.

✔ **Savaş Karşıtları Derneği yeniden kuruldu.**

✔ Şişli Etfal Hastanesi'nde tedavi gören Adalet Ağaoğlu yoğun bakımdan çıktı.

✔ **Çalışma Bakanı Necati Çelik, "Türkiye'yi bu hale getirenleri halk tanısın diye kaba terimler kullanıyorum. Önce ipin ucu nerede onu bulmak lazım. Puştun elinde olduğunu biliyoruz, ama bu puştlar kim, onları bilemiyoruz" dedi.**

✔ Halkın Hukuk Bürosu'ndan yapılan bir açıklamada açlık grevine katılan eylemcilerin tedavilerinin savsaklandığı ileri sürüldü.

✔ **Demirel yetki ve promosyon Yasaları'nı veto etti.**

✔ Ankara Batıkent'de bir ev baskınında öldürülen Mustafa Selçuk'un babası İçişleri Bakanlığı aleyhine tazminat davası açtı.

Erbakan 21 İranlının canına kıydı

21 İranlı rejim muhalifi Erbakan'ın İran gezisi öncesi İran'a iade edildi. Uzatmadan söyleyelim; bir diplomatik jest uğruna 21 kişinin ölümüne onay verildi. Bu bir cinayetti, cinayet de değil toplu bir katliam. 21 kurbanın mevzusu edilmedi gazetelerde. ÖDP Genel Başkan Yardımcısı Saruhan Oluç'la bu diplomatik katliamı konuştu Öküz.

Öküz – 21 İranlı muhalif kurban mı edildi.

Oluç – Evet. Zaten uzun zamandır üzerlerinde Demokles'in kılıcı sallanıyordu. Politik pazarlık malzemesi olarak kullanılıyordu. İran'la ilişkileri iyi olmayan hükümetler iş başında olduğu sürece geri verilmedi. Erbakan ilişkileri düzeltme nedeniyle 21 İranlının hayatını hediye etti.

Öküz – Öldürülecekler mi?

Oluç – Adil bir şekilde yargılanmayacaklar. Öldürülecekler. İran rejimi kendine muhalefet edenlere hayat hakkı tanımayan bir diktatörlüktür. Bu insanlık dışı durumu protesto etmek gerekir. Daha da iadeyi bekleyen birçok muhalif var.

Öküz – Ne yapılmalı?

Oluç – ÖDP elinden gelen desteği gösterdi. Bu rejim muhaliflerinin desteklenmesi gerek. BM bir an önce mülteci statüsü tanımalı, bu insanları kurtarmalıdır.

MAVİ KÖPRÜ İNTİHARI ÖNLER Mİ?

İstanbul Boğaziçi ve Fatih köprülerinden intiharların önü alınamıyor. Bugüne kadar ulaşılan rakam 107. Uzmanlar ve uzman olmayanlar sorun için çözüm peşinde. En son cin zeka öneri, köprünün maviye boyanmasıydı. Prof.Özcan Köknel'e Öküz muhabiri sordu:

Öküz – Hocam, köprü maviye boyanırsa intiharlar azalır dediler. Aslı var mı bu işin?

Köknel – Renklerin insanın ruhsal yapısını etkilediği doğrudur. Bazı renkler insanı ajite eder, saldırganlaştırır. Mesela kırmızı gibi, turuncu gibi... Bazı renkler de sakinleştirir, dinlendirir. Pembe gibi, mavi gibi... Ama bunlar ruh sağlığı yerinde olanlar için geçerli. Yoksa, kendini öldürmeye karar veren insan için bir anlamı yok.

Öküz – Yani bu öneri saçma.

Köknel – Evet, komik bir fantazi. Böyle bir şeyi öneren ruh hekimi olamaz. Eğer bu doğru olsaydı Nobel ödülü alırdı. Bir aklıevelin uydurması.

Öküz – Peki hocam, intiharları önlemenin hiç mi çaresi yok?

Köknel – Bu intihar olaylarının bir kısmı gösteri, bir kısmı kamuoyunun ilgisini çekerek bir amaca hizmet etmesini sağlamak. İş bulmak, kız bulup evlenmek gibi. Önce medyanın bu işi özendirmemesi lazım.

Öküz – Peki, köprüde sürekli bir nöbetçi ruh hekimi bulundurmak bir işe yarar mı?

Köknel – Bir kere olaya müdahale edeceklerin eğitilmeleri lazım. Çevredeki kalabalığı dağıtmak lazm. İntiharı kafasına koyan birisini o işten vazgeçirmek çok zordur. O an orada, 40 yıllık bir hekim olarak ben de olsam, belki intihara önleyemem.

Öküz – Hocam, manzaranın da cezbedici bir etkisi var deniyor...

Köknel – Saçma. Manzaranın etkisi olamaz.

İHD 10. yaşını Arabalı Vapur'da kutladı. Vapur boğazda neşe içinde dolaştı. Türküler söylendi, dans edildi. Gemiyi gezi boyunca bir polis yatı adım adım izledi.

Trafik canavarı RP'lilerin peşinde

Yıllar önce Erbakan'ın parmakları makam arabasının kapısına kısılmış, hocanın kopmak üzere olan parmakları son anda dikilmişti. RP İstanbul Milletvekili Aydın Menderes trafik kazasında felç oldu. Başbakanlık Basın Müşaviri RP'li Nazır Özsöz, geçen hafta yine bir trafik kazasında ağır yaralandı. RP Karaman Milletvekili Abdullah Özbey'in midibüsüne traktör çarptı. Özbey kolundan ve bacağından yaralandı. Erbakan'ın özel korumaları günaşırı bir kazaya neden olmaya devam ediyor. Allah takiyye istemiyor anlaşılan...

Dilan'la Berivan Adana'da öldürüldü

Bilsem saklardım sizi
En kuytu yerinde göğsümün
Arslan Kral'la tanıştırmaya götürürdüm uykularınıza girip
Kollarımda dünyanın en uzun salıncağı
Ayaklarınız buluta değinceye dek sallardım
Pamuk helvadan dağlar
Gökkuşağından taçlar yapardım
Saçlarınıza...
Güvercinler uçururdum ellerinizden
Göremeyeseniz diye bu canhıras zulmü
Bebeklerim
Bu utanç bize kaldı
Sizi ölü ele geçirdiklerinde
En kuytu yerinde göğsümün
Kırılan yeşil bir daldı...

BUNLAR DA OLDU

✔ **Lombellko del Mondo'nun dünyanın göbek deliği anlamına geldiği giderek çok fazla sayıda memleket evladınca öğreniliyor.**

✔ Giresun'da seyyar fotoğrafçı Huzur Çakır, 100 bin liralık alacağına kesik atan Faruk Taşdemir'i öldürdü.

✔ **Bir grup Japon turistin Rize ve Trabzon'da horon öğrendiği bildirildi.**

✔ 7 memleket evladı soyadı belli olmadığı için yurttaşlıktan çıkarıldı.

✔ **13 yaşındaki İngiliz Sarah Cook'la dini nikah kıydığı için bir süre tutuklanarak cezaevinde kalan Musa Kömeağaç Mersin'de Musarah adıyla bir cafe açtı.**

✔ Marmaris Paşası Kenan Efendi, orman yangınlarına önlem olarak ateşe dayanıklı ağaç dikilmesini istedi.

✔ **Trabzonsporlu Abdullah yediği ton balığı konservesinden zehirlendi. Abdullah'a serum takıldı.**

✔ Denizli'de "kapıcı" yerine "apartman görevlisi"nin kullanılması amacıyla imza kampanyası açıldı.

✔ DYP'den ayrılan milletvekilleri parti kurup kurmama konusunda ikiye ayrıldı. Hüsamettin Cindoruk, "Bu karpuz kavun mevsiminde parti mi kurulur" diye karşı çıktı.

Akşamsefası